

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Puccinjeva ulica št. 6, II. nad., telefoni 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice podruž. v Ljubljani št. 10 711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 6.— L. polletno
12.— L. celoletno 24.— L. — Posamezna številka
60 cent.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Najvažnejši dogodek zadnjih dni je bil obisk nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa v Rimu. Uradno poročilo pravi, da

je von Ribbentrop bival v Italiji po Hitlerjevem naročilu od 24. do 28. februarja. Bil je svečano sprejet. Naslednji dan po svojem prihodu v Rim je izročil Duceju osebno Hitlerjevo poslanico.

Nato je sledil prvi sestanek visokih predstavnikov vlade, diplomacije in vojske. Pogovori so bili dolgotrajni, ker so se najnatančneje obravnavala vsa evropska vprašanja. Storjeni so bili vsi potrebni sklepi za vodstvo vojne na strani Osi. Ugotovljena je bila popolna enotnost Osi v vseh pogledih. Duce in minister v. Ribbentrop sta potrdila odločnost Italije in Nemčije, da bosta z ostalimi zavezniki nadaljevali vojno z vsemi potrebnimi silami do uničenja sovražnih sil in do odprave smrtno nevarnosti boljševizacije Evrope, ki se je spet pokazala na vzhodnem bojišču. Po končni zmagi bo v Evropi uveden nov red pravičnosti. Minister v. Ribbentrop je bil prisrčno sprejet tudi v avdienci pri Vladarju in Prestolonasledniku.

Nemška vojna poročila javljajo zadnje dni o preokretu na posameznih odsekih vzhodne fronte. Po umiku izpred Stalingrada se je vzhodna fronta znatno skrajšala in velikim množicam nemških edinic se je posrečilo v redu se umakniti na nove obrambne postojanke. Seveda, ruske množice še nadalje srdito napadajo. Tipljejo zdaj tu, zdaj tam, ne štedijo ne z moštvom ne z orožjem, toda sreča jim ni več tako naklonjena, kakor jim je bila ob pričetku letošnje zimske ofenzive. Nemško vojno poročilo od pretekle nedelje je javilo, da je

sovjetska vojska pri Izjumu doživela hud poraz in da sta bili mesti Kramatorskaja in Lozovaja zopet zavzeti od nemških oddelkov.

Pripeljanih je bilo več tisoč ujetnikov, zaplenjenih ali uničenih pa je bilo 464 tankov, 606 topov, 189 metalcev granat in 739 motornih vozil, padlo pa je 14.000 sovjetskih vojakov. Pri Izjumu so nemške divizije zlomile trdovratni sovražnikov odpor in razbile močne sovjetske sile, ki so bile odrezane od zvez v zaledju.

Nadaljujejo se hude borbe pri kubanskem mostišču in pri Orlu.

Z besedo »mostišče« si seveda ne smemo predstavljati navadnega mostu ali samo prehoda čez reko. Mostišče je v današnjem vojskovanju zelo širok pojem. Prehod čez reko je zavarovan v široki fronti z vsemi mogočimi edinicami moderne vojske. Kjer se torej bije bitka za mostišče, so borbe tako hude kakor za kakšno trdnjavo. V ospredju zanimanja je zdaj mostišče na Kubanu. Zelo močni nemški oddelki branijo to mostišče pred neprestanimi napadi sovjetske vojske. Zlasti na severnem delu fronte kubanskega mostišča skušajo Rusi prodreti, vendar javljajo nemška poročila, da so se doslej vsi ruski napadi izjalovili.

V bojnem odseku pri Orlu se prav tako že več dni ponavljajo močni ruski sunki. Nemško vojno poročilo od pretekle nedelje je javilo, da sovjetske čete tudi v bojnem odseku pri Orlu v svojih napadih, podprtih z močnimi oklopnimi in pehotnimi silami, niso imele nobenega uspeha.

Južno od Ilmenskega jezera so nemške čete ponovno v krvavih borbah odbile boljševiške napade, čeprav so boljševiki napadali ob podpori oklopnega orožja in vojnih letalcev. Sovražnik je imel tudi tukaj težke človeške in gnojne izgube. Kratko lahko rečemo po nemških poročilih zadnjih dni: nemška vojska se zdaj uspešno in vztrajno brani pred neprestanimi ruskimi napadi ter dosega v protinapadu spet nove uspehe.

Visoki komisar slovenskemu prebivalstvu

Pretekli teden se je v Ljubljani sestal Pokrajinski korporacijski svet. Seji je predsedoval Visoki komisar Eksc. Emilio Grazioli, prišel pa je na sejo tudi poveljnik armadnega zbora Eksc. general Gambari z vrsto drugih uglednih predstavnikov. Visoki komisar je ob tej priložnosti izrekel daljši pomemben nagovor, v katerem je orisal dosedanje izgradnje Pokrajinskega korporacijskega sveta, katerega namen je skrbeti za vse poklice v Ljubljanski pokrajini. Visoki komisar je z jedrnatimi podatki orisal splošni gospodarski položaj ter je sporočil, da se bodo številna javna dela pričela v Ljubljanski pokrajini prihodnjo pomlad; zahtevala bodo 100 milijonov lir stroškov in uporabljene bodo vse delovne sile, ki so na razpolago. Ob zaključku je Visoki komisar izjavil:

»Čas mi ne dovoljuje, da bi še nadalje navedel, koliko je v gospodarskem pogledu napravila Fašistična vlada, ki mi je visoka, čast predstavljati jo in da bi govoril o obširnem delu, ki se je izvedlo na upravnem, kulturnem, socialnem in skrbstvenem področju. Dejstva so dala bolj kakor besede slovenskemu prebivalstvu jasen pojem, da je režim izpolnil dano besedo.

Dobro pa veste, da se ne more isto trditi o zadržanju vsaj enega dela prebivalstva, ki je — izprva zavedeno od lažne nacionalistične propagande — danes pa v službi komunistov, izvršujočih najbolj okrutne zločine proti ljudstvu lastne krvi in uničujočih bogastva lastne zemlje, kakor tudi kulturne ustanove, o katerih pravijo, da se zanjo borijo. Časniki so že poročali o številnih razdrtih slovenskih šolah. Proti takim zločincem in v obrambo civilizacije se bojujejo

Italijanski vojaki ob sodelovanju onih Slovencev, ki so razumeli, kakor je to storila večina prebivalstva, da namerava komunizem uničiti vse ono, kar predstavlja vaše najsvetejše premoženje, namreč družino in vero.

O izidu borbe pravice proti barbarstvu ne more biti nikakega dvoma. Lažna propaganda bo lahko učinkovala na osebe, ki se puste vplivati in se naglo navdušijo, kakor se večkrat dogaja pri temperamentu vašega naroda; bi pa ostala brezuspešna pri osebah, ki hočejo trezno misliti.

Vsaka vojna ima neizogibno menjajočo se srčco. Armade Osi pa imajo vedno in tudi sedaj zanesljive predpostavke za dosego zanesljive zmage. Komunistične tvorbe v tej pokrajini, bodisi domače ali tuje, bodo še enkrat prejele zaslužen plačilo in bodo uničene. Za to nam popolnoma jamčijo slavni oddelki naših Oboroženih sil in še prav posebno Eksc. general Gambari, zelo dobro znan komunistom, katere se vedno razprši in uniči. Vladna vojska oblasti in stranka sodelujejo na svojih področjih v popolni harmoniji.

Dobrohotnost velja nasproti onim, ki to zaslužio zaradi svoje lojalnosti, neizprosna borba proti komunizmu in proti sovražnikom Italije; oblast, ki sloni na moči in na pravič, temo združeni z rimskim pojmovanjem človeškega dostojanstva nasproti potrebam in nasproti vsem onim, ki to zaslužio. Vsako dejanje proti naši oblasti in našemu ugledu bo takoj in neizprosno zatrto. Za ono, kar je napravila in podarila Fašistična Italija, ima pravico zahtevati vsaj spoštovanje svojih zakonov in lojalnost s strani slovenskega prebivalstva.

Iz Tunisa poročajo italijanska vojna poročila o uspehih ofenzivnih sunkih.

Pehotne in motorizirane oklopne sile Osi napadajo sovražnika. Nadaljujejo se prav tako uspešni letalski napadi, ki se pogostokrat sprostijo tudi nad angleškim trdnjavskim otokom Malto. Ob vsakem takem napadu utrpijo Angleži in Američani mnogo škode. Seveda je na drugi strani treba priznati, da sovražna letala pogostokrat prihajajo nad Sicilijo in napadajo prebivalstvo z bombami in strojnimi. Vendar pa so sovražne izgube vedno večje. Ameriški vojni minister Stimson je pred nekaj dnevi izjavil poročevalcem, da so bile ameriške izgube med silovito borbo v Srednjem Tunisu zelo hude. Američani so izgubili zlasti mnogo tankov, oklopnih avtomobilov in poljskih topov. Nadalje je Stimson rekel, da sta bila potopljena dva ameriška parnika, ki sta prevažala čete čez Ocean. To kaže, kako velika je nevarnost italijanskih in nemških podmornic, ki skušajo na vsak način presekati sovražne poti po morju. V Ameriki je bilo objavljeno prav te dni,

da je 700 nemških podmornic pripravljeno za pomladansko vojno na Atlantskem oceanu.

K temu je treba prišteti še neznano število italijanskih podmornic, potem si lahko predstavimo, kakšen pekel se bo v kratkem razvil na morjih, koder plovejo angleške in ameriške ladje.

V Nemčiji in Italiji se ta čas izvaja velika organizacija, da bo čim več ljudskih sil postavljenih v službo odločilne borbe. Mnoge ženske stopajo prostovoljno v razna podjetja in službe, da nadomestijo za orožje sposobne moške, ki se bodo šli boriti na fronto.

Adolf Hitler je ob 23-letnici Narodno-socialistične stranke

poslal svojim starim sobojevnikom daljšo poslanico, ki je zbudila veliko pozornost. Govorec o

usodi, ki bi jo sovražniki radi namenili Nemčiji, če bi zmagali, je Hitler zapisal, da jim je Nemčija odločena dati nedvoumen odgovor, kakšnega zaslužio. Ta ogromna bitka, pravi Hitler, se ne bo končala z uničenjem čistega evropskega prebivalstva, temveč z odstranitvijo židovstva iz Evrope. Nemški narod bo mobiliziral in uporabil zdaj vse svoje sile v taki meri, kakršne se ne pozna dosedanja zgodovina človeštva. Vsi tisti narodi v Evropi, ki so soodgovorni, da se je pričela sedanja vojna, bodo morali dati svoj prispevek v tej borbi, ki bo odločila bodočnost Evrope. Neločljivo povezani z zavezniki, je zaključil Hitler, bomo izvedli popolno mobilizacijo duhovnih in gmočnih sil Evrope v takem obsegu, kakršnega Evropa še nikoli ni poznala v svoji tisočletni zgodovini.

Tako torej bolj in bolj stopamo v odločilno dobo sedanje vojne. Završalo bo ne samo v Evropi, marveč tudi marsikod drugod po svetu. Ob tej navedbi mislimo, predvsem na Indijo, kjer vlada skrajna napetost.

Indijski voditelj Gandhi je iz protesta proti Angležem nastopil pred tremi tedni svoj popolni post,

ki se konča 5. t. m. Bila je skrajna nevarnost, da bo Gandhi od izčrpanosti podlegel, kar bi pognalo Indijo v strahovito revolucijo. Gandhi je popolnoma oslabil. Je pa pod nadzorom zdravnikov v palači premožnega Age Khana v mestu Puni. Skrb v zvezi s posledicami morebitne Gandhijeve smrti je bila za angleške upravne v Indiji pekoča. Zdej si bodo morda začasno oddahnili, toda nevarnost zanje nikakor ni odstranjena. Poročila pravijo, da je angleška policija doslej aretirala že na stotine Indijcev in jih odvedla v razne kraje. Nešteti Indijci umirajo v ječah in koncentracijskih taboriščih. Po mestih pa se nadaljujejo demonstracije in sabotažna dejanja. Z vsjo pozornostjo moramo pričakovati nadaljnega razvoja dogodkov v Indiji.

DOMAČE NOVICE

* **Obiski Visokega komisarja.** Preteklo soboto je Visoki komisar brez poprejšnje napovedi pregledal glavni živilski trg v Ljubljani, nadalje središče za zbiranje in delitev mleka ter Prehranjevalni zavod. Pregledal je vse poslovanje. Bil je povsod toplo sprejet in deležen priznanja za stalno zanimanje, ki ga posveča preskrbi manj premožnih slojev.

* **Poroka Zveznega tajnika.** V cerkvi sv. Justa v Pisi sta se preteklo soboto poročila Zvezni tajnik iz Ljubljane Orlando Orlandini in profesorica Rossana Bottai. Novi par je bil deležen številnih čestitk.

* **Ducejeve nagrade za rojstvo dvojčkov.** Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Karlu in Ani Pezdirc v občini Toplice ter zakoncem Janezu in Mariji Brinc iz Gribelj po 600 lir nagrade ob rojstvu dvojčkov.

* **Novi člani nacionalnega direktorija Fašistične stranke so:** minister za narodno vzgojo Carlo Biggini, minister za korporacije Carlo Tiengo, minister za ljudsko kulturo Gaetano Polverelli in podtajnik v notranjem ministrstvu Umberto Albini.

* **Izredno lepo pomladno vreme** smo imeli skoraj ves februar. Le redkokdaj se je nebo pooblačilo in sonce je dan za dnem prijazno ogrevalo zemljo. Tudi marec je vsaj prve dni nadaljeval z lepim vremenom in smo takoj prvi dan njegovega vladanja zabeležili za ta čas izredno dnevno temperaturo 17,8° C. Zelo naglo gremo v pravo pomlad. Povsod so dela v polnem razvoju. Treba nam je samo še počakati godu 40 mučencev, ki imajo v vremenskem prerokovanju slovenskega kmeta prav velik pomen.

* **Župnik Janko Barle** †. Po daljšem bolehanju je umrl v Ljubljani šentjakobski župnik g. Janko Barle. Bil je močno priljubljen zaradi zavednosti in jeklenega značaja. Rodil se je pred 67 leti v trdni kmečki hiši v Srednji vasi nad Kranjem. V mašnika je bil posvečen 1899 ter je kot kaplan služboval v Kranjski gori, Trzinu in Kranju. 1909 je bil imenovan za župnika lepe in obširne šentjakobske župnije v Ljubljani. Storil je mnogo dobrega, največja skrb pa mu je bila, da je obnovil šentjakobsko cerkev in ji dal umetniški okras. Bil je zelo čvrst in zdrav mož, pred časom pa ga je zadel mrtvoud in mu izčrpal moči. Župniku Barletu trajno časten spomin!

* **Umrila je gospa Roza Gregorinova.** V nedeljo popoldne je umrla v Ljubljani ga. Roza Gregorinova, vdova po lani umrlem senatorju dr. Gustavu Gregorinu. Učakala je 77 let in je bila vse do lani čila; moževa smrt pa jo je zelo potrla. Plaga pokojnica je bila izredno darežljivih rok in jo je sploh krasil zelo nežen in lep značaj. Njena edina hčerka ga. Danica je soproga znamenitega našega glasbenika prof. Pavla Rancigaja. Naše iskreno sožalje!

* **Darila za divizijo iz Umbrije,** ki je nastanjen v Sloveniji je prinesel v Ljubljano Zvezni tajnik iz Perugia g. Giannantonio. Prispel je s spremstvom in je bil v Domu fašija v Ljubljani svečano sprejet. Po poklonitvi padlim in

Vojna je tudi tebi napovedana!

Je vseeno, kako sodiš o sedanji vojni. Eno je gotovo: tudi tebi je vojna napovedana. Evropa je obkrožena in njeni obkroževalci bi se radi poslužili najhujšega orožja — izstradanja evropskega prebivalca. To se jim je obneslo v prvi svetovni vojni, v drugi pa si prizadevajo zaman. Res je, nekoliko smo morali tudi v sedanji vojni stisniti pas, toda vse to ni nič v primeri s pomanjkanjem, izčrpanostjo in gladovanjem, ki smo ga trpeli skoraj vsi srednjeevropski narodi pred 25 leti.

V sedanji vojni je povsod izdano geslo: Obdelati je treba vsak košček plodne zemlje! Med mnogimi neumnostmi, ki smo jih Slovenci že morali požreti, bi ne bilo nič čudnega, če bi se kdo za »propagando« poslužil celo prišepetavanja, da je treba le za silo obdelati tisto, kar je družini neobhodno potrebno. Seveda bi se tako »propaganda« razblinila kakor milnat mehur. To se je pokazalo že lani, ko je šel pridno na delo vsakdo, komur je na razpolago količjak plodne zemlje. Uspehi so bili različni. Nekateri začetniki so doživeli malo razočaranje, toda v celoti je poziv k vsestranskemu obdelovanju zemlje rodil zadovoljive plodove in si je marsikatera družina, v deželi kakor v mestu, znatno olajšala stanje čez letošnjo zimo.

Kmetovalci ne potrebujejo dosti pouka. Preduren gospodar vé sam najbolje ravnati in mu je malo mar raznih učenosti ali novotarij, ki jih čita v listih. Zato moremo našim vsestransko preizkušenim kmetovalcem reči samo tole: bodite kakor mašnik v svojem svetišču, ki mirno opravlja svojo vzvišeno službo, pa naj se okoli njega godi karkoli. Obdelovanje zemlje je posvečen opravke.

Drugeče kakor s kmetom je z našimi mestniki »kmetovalci«. Prav nič jim ne škoduje, če

umrlim je obiskal umbrijske čete in jim izročil lepa in koristna darila, ki kažejo najožjo povezanost vojske z narodom.

* **Občinska uprava v Rovtjah** je bila razpuščena. Za izrednega komisarja občine je bil imenovan g. Anton Merijak.

* **Pregled prehranjevanja šolarjev.** Nadzorniki GILLA in voditelji zveznega poveljstva so pregledali prehrano šolarjev v vsej Ljubljanski pokrajini. Našli so vse v najlepšem redu. Doslej so bila pregledana naslednja občinska poveljstva: Kočevje, Ribnica, Logatec, Črnomelj, Grosuplje, Metlika, Novo mesto, Trebnje, Šmihel pri Novem mestu in Devica Marija v Polju.

* **Novi maksimalni cenik** za tržno blago v Ljubljani je v veljavi od 1. marca dalje. Objavili so ga naši dnevniki, je pa tudi razviden iz lepakov v vsaki trgovini, zato nanj opozarjamo.

* **Zatamnitev od 19. do 6. ure.** Od pretekle nedelje dalje velja v Ljubljanski pokrajini nova določba, da se morajo do nove naredbe izpolnjevati določila o zatamnitvi od 19 zvečer do 6. ure zjutraj.

* **Velik sprejem pri papežu.** Te dni je papež naenkrat sprejel 3000 vernikov. Med njimi je bilo 500 novo poročenih parov ter 300 italijanskih in nemških vojakov. Ob zaključku je papež vse blagoslovil.

* **Sprememba naziva sreskih načelstev.** Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal

upoštevajo času primerne nasvete. Prišel je marec, čas setve in saditve. Letos je za ta čas izredno ugodno vreme. Kaj bomo torej v marcu delali na vrtu? Vse setve, ki so bile omenjene v pretekli številki »Domovine« za februar, naj se nadaljujejo in izvršijo vsaj sedaj. Na toplih gredah bomo sejali predvsem seme razne zelenjadi, kakor kapusnic, čebule, pora, zelene, solate, paradižnika, paprike in drugega za vzgojo sadik. Kdor je prijatelj cvetlic in se tudi v vojni dobi ne more ločiti od njih, mora zdaj na toplih gredah vzgajati sadike od poletnih cvetlic, kakor so astre, balzamine, šeboji, petunje, loks, cinije, verbene in še mnogo drugih, ki jih ne smemo sejati kar na stalno mesto. Toda to omenimo le mimogrede. Poglavitno je naslednje: na planem moramo sejati ta mesec solato, grah, bob, repo in če le mogoče sadimo tudi rani krompir. Seveda tudi vso drugo zelenjavo, ki je nismo mogli sejati februarja: korenje, peteršilj in podobno. Proti koncu meseca že lahko pikiramo cvetače in drugo, ako so se februarске setve sponesle.

Lepotično grmovje, jagodje, trajnice in prilično sadno drevje mora biti ta mesec opravljeno, torej obrezano, iztrebljeno, presajeno, privezano in pognojeno. Visoke vrtnice odkrijemo, toda previdno in jih pustimo še na tleh. Tudi za novo zasajanje rož je ta mesec najbolj ugoden. Prvo temeljito ssaženje vrta naj se opravi čim prej in sicer je treba obrezati robove ob potih, trato pograbiti in urediti pota.

Kdor sadnega drevja ta mesec ni osnažil in tudi zasajanje odlašal, zamudi najugodnejši čas. Čim pozneje se bo lotil tega dela, tem slabši bo uspeh.

Torej v marcu le pridno na delu, da bomo jeseni zmagovalci!

naredbo, po kateri izvršujejo splošno upravo, katere je bila doslej poverjena sreskim načelstvom, civilni komisarji. Naziv sreski načelnik je torej zdaj spremenjen v naziv »civilni komisar«.

* **Obvezen pozdrav polkovnim zastavam.** Ze večkrat je bilo prebivalstvo opozorjeno na dolžnost, da pozdravlja zastave, prapore in standarde polkov, ko korakajo po cesti s predpisanim častnim oboroženim spremstvom. Ponovno opozarjamo, da je pozdrav zastavi dolžno znamenje spoštljivega priznanja za hrabrost orožja, za junaške mrtvece in za vse, ki so domovini žrtvovali najdražje, kar so imeli: življenje. Tak pozdrav je pa tudi izpričevalo dobre vzgoje in omike. Kdor te dolžnosti ne izpolni, izvrši kaznivo dejanje. Obenem pa odkriva samega sebe in okolje, v katerem je bil vzgojen.

JEZA

»Zakaj se pa Jera tako jezi na svojega ženina?«

»Prosim ga je, naj ugane, koliko je stara.«

»No, in?«

»In on je ugal.«

PRED SODNIKOM

»Kateri hudi nagon vas je zmotil, da ste obdržali denarnico?«

»To ni bil hud nagon, gospod sodnik, ampak nagon samoohrane.«

M. Silvester:

O lovcih in tobaku

Vesele zgodbe iz zelene bratovščine

Sredi gruče lovcev je bil tudi Kraguljev Gropa, ki je prišel na dan z naslednjo pripovedko:

»Hm, bom pa še jaz eno povedal, kaj se mi je pripetilo pri zadnjem lovu. — Gonjači so prišli že vtrice mene, pa sem si dejal, no Janez, zdaj si pa že zgotovil za ta pogon. Puško sem spravljal spet lepo na svoj hrbet, iz žepa sem pa potegnil svojo kljuko, da jo nabašem s tobakom. Ko tako mirno bašem pipo, mi nehote padejo oči na bližnjo, komaj 20 korakov oddaljeno goščavico. Tisto skrivljenih strel! Svojim očem nisem mogel verjeti, ali bila je resnica: Iz grma je kukala prekrasno rdečkasta glava lisice, in se mi nasmijala. Dokler je bila lisica v miru, toliko časa se tudi jaz nisem zgenil in sem stal na svojem mestu kakor kamenit kip na glavnem oltarju naše cerkve. Šele ko je pregledala rdeča teta položaj in smuknila iz grma na plano, se je vrnilo življenje tudi v moje telo.«

Mehur in fajfa sta zletela v trenutku na tla. Jaz sem vleknil z ramen puško, pa se mi je zapletel jermen za gumb dragonerja na suknjiču, in ko sem sunkoma odtrgal gumb z blagom vred, sem pozabil zopet napeti puško in sem stiskal na prožila nenapete puške. Preden sem pa pregledal in odstranil vse zapreke, je bila teta že v delokrogu sosednjega lovca, ki je pa imel to smolo, da je stolkel svojo puško na trdi butici lisice, ali

bolje izraženo: sosed je tolkel s kopitom puške po zastreljeni lisici in zlomil puškino kopito. Tisti dan sem kiel kakor jesihar, kajti tobak se mi je stresel iz mehurja, pa ni kazalo drugega kakor prositi ga v bogajme pri dobrih sosedih. Sosed pa je tudi kiel, ker se zopet ni upal streljati, akorav je imel puško za silo zvezano s srobotjo in — žepno ruto.«

»A tako je bila ta reč!« se je zdajci oglasil gozdar, ki je vodil lov. »Zadnjič ste pa nekam drugače govorili, — mislim, da ste rekli, da lisice sploh videli niste.«

»Menda bo tako.« je odgovoril Gropa, »kajti zadnjič sem govoril zaradi smole lovsko latinščino, danes pa, ko se mi ni treba bati vaših strel in zbadanja, govorim pač po slovensko, da me lahko vsi razumete. Sicer pa lahko rečem, da nerad obešam vsako malenkost na veliki zvon. Samozatajevanje, kakor pravimo mi lovci, — ne lovci bi rekli laganje, — je lepa čednost in se moram samo svojemu očetu zahvaliti, da me je vzel v »latinsko« šolo že v zgodnji mladosti.«

Gropa je hotel še nekaj povedati o svoji vzgoji, ko ga je prekinil njegov oče, ki je gledal grdo, kakor vrag iz kruglice in je bil navidezno nekam slabe volje. Rekel je: »Čakaj me, ti duša lisičja, jaz ti pokažem se norčevati iz starih lovcev in iz svojega očeta. Za kazen ostani suh, bom pa jaz izpil iz putrha tudi tebi odmerjeno mero.«

Sinko je protestiral proti tej nakani in se je polastil skrivaj očetovega putrha v trenutku, ko si je oča skrbno basal pipo. Stari Gropa se je silno razljutil, ko je videl, da je ukanjen. Srepa je zasakal svoj grozni pogled v sina kakor bi mu

notel izvrtati iz lobanje vse možgane, stisnil je pest in zamahnil z rokama po zraku, kakor bi hotel streti nevidne vezi. Poklical je nato k sebi svojega brata, ki je kazal, kar se tiče čistoče pasme, na sebi znake najmanj stoterih očetov — od pudejlna pa do hrta — ter velel psu: »Gropa me je užalil, spopadi ga!«

Ne vem, ali je bil pes v resnici tudi na taka povelja nauen, res pa je, da se je takoj zagnal proti mlademu Gropi in popadel kos kruha, katerega mu je slednji vrgele.

Vsa ta prigodba je izzvala bučen smeh, zlasti še zato, ker je gledal stari Gropa vedno bolj strupeno.

Toda ljudje božji, nikar ne mislite, da je bil stari Gropa v resnici taka zverina! Bil vam je dobričina, kakršne je treba iskati pod milim nebom. Otresel si je roko, kakor bi hotel iztrgati nekaj iz rokava, zavihal je svoje svedraste, bolj kitajskim podobne muštake in rekel z gromkim glasom: »Če se že upa takle zelenec govoriti v lovski družbi, pa naj še jaz povem eno resnično.«

»No, le povej jo,« se je oglasil tedaj Peter Primojuha, »samo da ne bo taka, kakršna je bila tista o zajcu, ki je padel v omedlevico, ko te je zagledal.«

»Le tiho bodi, Primojuha, če ne, povem vsem zgodbo o lisici, ki se je potegnila mimo tebe, kakor slamnati škopnik!« je odbrusil stari Gropa jezicnemu Petru.

Na vsestransko zahtevo je moral nato povedati tisto zgodbo o božjastnem zajcu. Čuli jo bomo prihodnjč.

NORAH LOFTS

V SUŽENJSTVU

Filipa je sama nesla otroka po sobi. Hestera je stala ob vratih in je videla, kako se je mlada mati sklonila nadenj in mu pobožala lase. Nato se je zgodilo nekaj silno mučnega: ko se je Filipina prijateljica Tabita Slater sklonila nad otroka, da bi ga pobožala, se mu je obrazček nenadoma skremžil in začel je bljuvati.

Filipa se je mrmraje opravičila in hitro odnesla otroka iz sobe. Hestera je šla za njo. Zunaj se je mlada mati nejevoljno okrenila k Hesteri in vprašala: »Zakaj smrdi otrok po tobaku?»

»Gospod Markham ga je hotel pokazati gospodom; morala sem im ga prinesiti.«

»In vi ste to storili, ne da bi bili obvestili mene?« Akoravno veste, kako tobak škoduje otroku? Sram me je za vas!»

Pristopila je Konstanca. »Kako je bilo to mogoče? Je Antonček bolan?« je vprašala.

Snaha ji je povedala, kaj se je bilo zgodilo.

»Saj mi je gospod Markham ukazal!« je zagodrnjala. »Kaj sem hotela?»

»Nas bi prišli vprašati!« je togotno odvrnila Konstanca. »Zmeraj mislite, da lahko storite vse po svoji glavi! Dovolj mi je že tega. Čas je že, da izprevidite, da vaši računi ne segajo tako daleč, kakor si domišljate. Odnosite zdaj otroka in ga preoblecite! Naprej bova govorili jutri.«

Še preden so se gostje razšli, je Filipa že obžalovala, da se ni bila potegnila za Hestero. Sklenila je, da se bo jutri najodločneje uprla taščini nameri, da bi odslavila Hestero.

Otrok je ležal v zibelki in mirno spal. Hestera, ki je bedela nad njim, je zaskrbljeno gledala predse. Vedela je, da bo morala iz hiše, najbrže že jutri. Morda je bilo tako bolje — potrdilo mislila. Nova okolica in nove dolžnosti ji bodo omogočile, da bo lažje pozabila to nesrečno ljubezen. A že jo je grabil strah — misel, da ne bo nikdar več videla Ambroža, nikdar več slišala njegovega glasu, da ne bo mogla nikdar več ničesar storiti zanj, to je navdajala z obupom.

V jedilnici so se moški pogovarjali o nekem članku, ki je bil izšel pred tedni v časopisju. Kyn in Ambrož sta se prijateljsko prepirala o njegovi vsebini, ki sta si jo vsak po svoje tolmačila.

»Mislim, da imam še nekje tisti časopis,« je dejal Ambrož. »Če me za trenutek oprostite, skočim ponj. Do ta čas pojdite, prosim, k damam. Naše gospe pričakujejo, da jim kaj zaigrate, dragi Slater.«

Gospodje so se podali k svojim ženam. Ambrož pa je stekel v prvo nadstropje. Vrata med njegovo in Filipino sobo so bila odprta.

»Prinesite mi luč, Hestera!« je zaklical. »Nekaj moram poiskati.«

Ker so bili spodaj vsi obrazi rdeči od vina, se mu je videla Hestera nenavadno blede. »Ste bolni?« jo je vprašal.

Odkimala je.

»Kaj pa vam je?«

»V nemilost sem prišla,« je dejala in mu povedala, kaj se je bilo zgodilo.

Markham je našel časopis, vtaknil ga je v žep in zaprl predal. Hesterino pripovedovanje o prepiru z materjo je poslušal le z enim ušesom. Ko se je obrnil, sta se spogledala. Potem ji je odvzel luč in jo postavil na mizo, iztegnil je roke, jo objel in poljubil.

Hestera se je zavrtelo od sreče. Zdela se ji je, da je stopilo pred njo nadzemeljsko bitje, vsa se je bila stopila v tem poljubu. Njega pa je vznemirila strast, s katero mu je vrnila poljub. Njemu je bila vsa zadeva le nedolžna šala, brezpomemben dogodek, ki se lahko primeri vsakemu moškemu, če je preveč pil in je zagledal pred sabo čedno dekle. Oprostil se je njenega strastnega objema.

»Bom morala jutri res oditi?« mu je šepetala v dobri veri, da je našla v njem novega zaveznika zoper obe ženski.

Ob tem vprašanju je bilo Ambrožu, kakor bi ga bil kdo polil z mrzlo vodo. Kaj neki si ta mlada trapa domišlja?

»Se ti ne zdi, da bi bilo bolje, če ne bi bila tu?« je vprašal z zvitim smehom. Hestera je razumela vprašanje tako, kakor je hotel. Pričimala je: »Da... če bi lahko šla kam v bližino.«

»Ti bomo že našli kakšno službo nekje blizu... vse bo v redu,« je zamrmral. »Zdaj pa moram doli. Opazili bi... Poslal ti bom vina.« Nadejal se je, da se bo opila in jutri ne bo več vedela, kaj je bilo danes med njima.

DVANAJSTO POGLAVJE

Služabnik ji je bil prinesel steklenico vina. Hestera ga je slastno pila, saj ji ga je bil poslal Ambrož. In po vsakem požirku je dobival njen načrt določnejše oblike.

Ambroževe besede: »Ti bomo že našli kakšno službo nekje v bližini... Vse bo v redu,« ji niso šle iz spomina. Imeti so morale pač le ta pomen, da se bosta lahko potem pogosteje sestajala. Najbližje posestvo pa je bilo vendar Joyous Gard! Nikjer ne bi bila bolj dobrodošla in nikjer ne bi imela več svobode, kakor tam!

Po njenem mnenju se Lyddonu ne bi zgodila prehuda krivica, saj se mu bo tako izpolnila želja, da jo bo imel pri sebi, in saj ji je vendar obljubil, da je pripravljen čakati. Tako ji bo Bruce zvest suženj, Ambrož pa ljubček. Filipa in Konstanca Markhamova pa naj gresta k vragu!

Gostje so se bili poslovili. Hestera se je brž napravila in čez pet minut je bila že na poti proti Joyous Gardu. Imela je srečo, da je zgrešila glavna vrata in se je prikradla do stranskega vhoda. Skozi razsvetljeno kuhinjsko okno je zagledala Bruca, ki je sedel ob peči. Potrkala je.

Bruce je vstal in šel odpirat. Pred sabo je zagledal žensko. Sklonil se je — ali je bilo mogoče? Ženska, ki je stala pred njim, je bila vendar Hester Roonova!

»Smem naprej?« je zasopla vprašala.

»Seveda!« je odvrnil in se ji umaknil. »Kaj pa se je zgodilo?«

»Nič... nič se ni zgodilo,« je dejala in krenila mimo njega k naslanjaču. Opazil je nek tuj, mrzel izraz v njenem pogledu. Sedla je. Imela je občutek, kakor da se stene kuhinje zibljejo. Naenkrat se ji je zazdelo, da to, kar je nameravala izvesti, ni tako enostavno in lahko, kakor je bila doslej mislila. Lahen strah jo je obšel. Vendar je dejala s pogumnostjo, ki se je celo njej sami zdela presenetljiva: »Malo smešno je hoditi ob takem času na obiske, kaj ne?«

»K prijatelju ne prideš nikdar prepozno ali prezgodaj,« je odvrnil in se sklonil k njej.

»Da... prav tako sem mislila tudi jaz...« Skušala se je nasmehniti.

Bruce se je vzravnal. Zdaj je vedel, zakaj ji je bilo govorjenje nekam zmedeno in zakaj je imela tisti mrzli izraz v očeh. Pila je bila. »Nu?« jo je bodril.

Akoravno so ji stene še vedno plesale pred očmi in ji je bil jezik čudno otrpel, je vendar začela znova: »Prišla sme vam povedat, da sem se premislila...« Bila je prepričana, da bo zdaj takoj planil po koncu, ji prožil roke in ona ga bo lahko poljubila. Lyddon pa je nepremično obsedel in jo le prijazno, a nerazumevalno gledal.

»Ste mar pozabili?« ga je nestrpno vprašala. »V mislih imam to — kar ste govorili o poroki... Saj ste hoteli, naj vam sporočim, če bi se premislila...«

Nemoteno ji je prišlo na misel, da je morda prehitro popila vino. Ali je mogoče, da je pijana, pa se ne zna dobro izraziti?... »Res ne razumete?« je ponovila vprašanje.

»O pač — razumem vas. Smem vprašati: Ste pili?«

»Sem... malenkost,« je odvrnila in malomarno zamahnila z roko, češ, saj ni vredno niti govora.

»In je morda vino krivo, da ste si premislili?«

»Nevljudnež!« mu je oponesla. »Najbrže sami tega več ne želite, zdaj pa se delate, kakor da jaz nisem trezna... Jaz pa sem trezna... sem...«

»Bi hoteli piti?« je vprašal. »Na žalost imam doma samo žganje. Vam ga smem natočiti kozareček?«

»Prosim.«

Ko je šel po kozarce, se mu je za trenutek oglasila vest. To, kar je nameraval, res ni bilo lepo... Se bolj jo je hotel opiti, da ne bi vedela, kaj govori. Naj stane kar hoče, moral je vedeti, kaj jo je pripeljalo sredi noči k njemu. Saj jo je le še pred nekaj urami spravil dotik Ambroževe roke v ekstazo, gotovo je bila daleč od misli, da bi postala Lyddonova žena. Kaj neki jo je nagnalo, da se je tako nagloma premislila?

Hestera se je zdela, da jo je žganje osvežilo. Mu bo že pokazala, kdo je pijan!...

Bruce je čakal. Srce mu je zalila nežnost, a najprej je moral izvedeti resnico! »Mi zdaj lahko poveste, kaj se je zgodilo v Watersheadu?«

»Sprli smo se, Filipa me je oštela.«

»In dalje?« je silil.

»Če me Filipa več ne mara, tedaj me njeni tašči ne bo težko odsloviti. Zmeraj me je sovražila... Rada bi se me že iznebila.«

»In vi bi radi ostali tam?«

Pričimala je: »Bi... akoravno včasih mislim, da bi bilo bolje, če bi odšla...«

»Mislite... zavoljo Ambroža?«

»Da... če ga moram vsak dan videti... slišati;... včasih je kar nevzdržno... Včasih sem tako ljubosumna na Filipo, da se komaj premagujem...«

»Ga res tako zelo ljubite?«

»Da. Nekdo je trdil, da me bo minilo. Ste bili to vi?« zaprla je oči in se sklonila k njemu.

»Se nekaj bi rad vedel,« je slišala njegov glas. »Potem boste lahko legli... Saj nimate nič proti temu, če tu prespite?«

»Ne... prav rada ostanem... Nekoliko sem utrujena... a lahko vam še odgovorjam.«

»Kaj vas je napotilo k meni?«

»O, to je lahko razložiti! Ko sta me bili obe ženski ošteli, je prišel Ambrož. Rekla sem mu, da me bodo odslovili — on pa me je poljubil in mi obljubil, da mi bo poiskal drugo službo... nekje v bližini, da se bova lahko sestajala. In najbližje je vendar do Joyous Gard... Ne vem, kaj mi je... tako smešno se počutim...«

Bruce je vstal. »Prišli ste mi torej povedat, da ste pripravljeni poročiti se z menoj, ne da bi se odpovedali njemu... je tako?«

»Da... tako je... Se zdaj razumeva? Šla bi v posteljo...«

Pomagal ji je vstati in jo je podpiral. Koder njenih svetlih las ga je poščegetal po licu. Nežnost, ki mu je znova zalila srce, je bila dokaz, da je kljub vsemu Hestera edina ženska na svetu, do katere mu je kaj mar. Naj je bila še tako nesposodna, še tako svojeglava in trmasta, bila je najprivlačnejše bitje, kar jih je kdaj poznal.

Položil jo je na divan v sobi zraven kuhinje in jo skrbno pokril. Potem se je vrnil v kuhinjo in je dolgo sedel tam, zatopljen v misli.

TRINAJSTO POGLAVJE

Rožljanje posode v kuhinji je prebudilo Hestero. Prvi mah je mislila, da se nahaja v Watersheadu in da je zaspala. Je mar Poppy skuhalo zajtrk? Ozrla se je v napol odgrnjena okna. Tedaj je zastokala od ostre bolečine v glavi.

»Ali je res tako hudo?« je zaslišala moški glas. »Morda vam pomore požirek čaja... pite, dokler je vroč.«

Hestera je malo bolj odprla oči in zagledala je Lyddona, ki je stal ob divanu, z lepim kitajskim podstavkom v rokah. Pritisnila si je roke na senca. Imela je občutek, da ji hoče raznesti glavo. Pomalem so se ji vračali v spomin dogodki preteklega dne. Lyddon ji je nalil čaja in ko je bila skodelica prazna, jo je vprašal: »Se še spominjate, kaj ste mi včeraj povedali?«

(Dalje)

Zenski vestnik

Kako napraviš obvezo

Pogosto se zgodi, da mora mati narediti otroku obvezo na prasko ali na majhno rano. Pa tudi odrasli se kaj lahko poškodujemo pri delu ali pri hoji. Pri roki nimamo vedno prave obveze, ki je nalašč za to narejena. Pa tudi morda ne znamo delati težjih obvez. Pri manjših ranitvah nam zadostuje trikotna ruto, s katero je obvezovanje čisto lahko in katero si večji del tudi hitreje oskrbimo kakor pravo obvezo.

Trikotno ruto si lahko naredimo tako, da preganemo svež žepni robec, kuhinjsko brisačo, prtič, plenico, sploh vsako štiriozglato ruto. Najboljše je, če imamo pripravljenih nekaj navadnih platnenih kosov razne velikosti, da jih imamo v potrebi takoj pri roki.

Pri obvezovanju roke uporabimo ruto v vsej velikosti in jo ovijemo okrog roke. Ob strani delamo trdne gube. Obveza noge je prav tako kakor obveza roke. Nogo ovijemo s celo ruto. Iz rute naredimo majhne gube, oba konca pa ovijemo okrog gležnja. Komolec obvezujemo takole: z obema koncema rute naredimo osmico; en konec ovijemo okrog nadlaktke, drugega pa okrog podlaktke in sicer tako, da gre rob rute vedno čez srednji del. Obveza ne sme biti preozka, drugače ne drži. Obvezo kolena naredimo prav tako kakor obvezo komolca. To obvezo potrebujemo prav pogosto, zakaj pobita kolena so pri naših otrokih na dnevnem redu, naj se že igrajo »vojno« ali ne.

Obveza na glavi se napravi takole: trikotno ruto zložimo v primerno široko ovijačo. Ker grede niti tkanine poševno, je ovijača prožna in se dobro prilaga. Na ušesu je obveza prijetnejša, ako je ne ovijemo čez lase in okrog brade.

Kako pa obvezujemo prst, saj so take poškodbe najpogostejše? S poškodovanim prstom ravnamo prav tako kakor s celo roko. Za to večkrat zelo potrebno obvezo zadostuje čist žepni robec iz pralnega blaga. Predvsem pa je treba vedeti: na odprto rano damo vselej najprej kos obvezovalnega mla. V tem primeru je ruto samo za to, da drži ml. Sredino obveze položimo previdno na rano, držimo oba konca z obema rokama in ovijamo. Vsaka skrbna gospodinja mora doma imeti urejeno majhno lekarno. O tem pa se bomo pogovorili kdaj drugič.

Za kuhinjo

Fižolov guljaž. Cetrt litra namočenega fižola zavri, ga odcedi ter na novo zalij s $\frac{3}{4}$ litra tople vode. Ko je fižol na pol kuhan, mu prideni 2 žlici sesekljane prekajene slaninice, veliko žlico zarumenele čebule, velik ščep paprike, strok strtega česna, žlico paradižnikove mezge, ščep kumine, potem posoli in vse skupaj kuhaj do mehkega. Na mizo postavi guljaž z (ajdovimi) žganci ali s polento.

Prvi dolenski vlak

Spomin na pustni sprevod v Novem mestu

Leta in leta se je govorilo, pisalo, pripravljalo, da bo stekla dolenska železnica, toda dolgo je ni bilo in je ni bilo.

V Novem mestu samem je prebival takrat neki hudomušnež, veleblagorodje gospod Cicek po imenu. Ta si je nekaj izmislil in svojo misel skrivoma povedal prijatelju Ovčku, ki je pod častno besedo izjavil, da to ostane njuna skrivnost.

Prijatelj Ovček, ki je bil oženjen, pa je vendarle zaupal to skrivnost svoji mladi ženi, ki je kar od veselja poskakovala in se radovala nad visoko »idejo« iznajdljivega Cicka.

Kar v žena, postane kmalu javna tajnost. Tako se je zgodilo tudi s to idejo. Kmalu so jo skrivoma pripovedovali in šepetale prijateljice Ovčkove soproge in tako je prišla v javnost visoka tajnost iznajdljivega ljubega Cicka.

Predpust je šel h koncu — o dolenski železnici se je še vedno govorilo, pisalo in tudi na papirju je že tekla, — in pustni torek je bil pred durmi. Z napetostjo so pričakovali takratni Novomeščani, kaj bo.

Lep dan je bil takratni pustni torek, že navsegoda je stalo visoko na nebu sonce in razlivalo blaženo svoje žarke.

Kakor sonce ni mirovalo, tako tudi prebela soproga Ovčka ni našla mira. Zgodaj je vstala, letala okoli in pripovedovala, kaj bo, kaj bo.

Na starem novomeškem rotovžu, ki je bil zidan v letu 1720, — pravijo, da s samim vinom in baže tudi z mlekom in medom, katerega so rabili na-

Zmerom, kadar govori kdo o izpričevalih, se spomnim dogodka, ki sem ga doživel pred dobrimi desetimi leti.

Štirinajst dni, preden smo dobili polletna izpričevala, me je poklical ravnatelj v svojo pisarno in me je poprosil majhne usluge. »Saj veste,« je dejal, »da bo v štirinajstih dneh konec prvega polletja. Med tistimi, ki bodo padli, je to pot tudi N. iz šeste gimnazije. Zlomek ve, kaj je s fantom. Saj ni neumen, pa tudi ne predrzen ali len, pač pa zelo raztresen in prehitro se vznemiri, da izgubi glavo. Če bo videl svojo nesrečo črno na belem, utegne še kaj storiti! Vi poznate njegove starše. Bodite tako dobri in jih poizkusite pripraviti na to, da bo padel. Če bo fant opazil, da se mu doma ne bo nič zgodilo, bo, upam, že prebolel svojo nesrečo.«

Poiskal sem dečkovega očeta

In mu najprej po nalogah njegovega sina pokazal, da ga to pot res ne moremo izpustiti in da bo fant sam kriv, če bo padel. Ko je potem rekel, da bo pač »svojega ničvrednega sina pošteno premlatil,« sem mu odvrnil, da je to tratenje moči, ki je odveč, ker nesreča v prvem polletju še nikakor ne vpliva na uspeh drugega polletja. Ko je začel to uvidevati, se mi je zahvalil z zagotovilom, »da sem ga zadržal pred prenaplajenjem.« V resnici je sin, ki je bil od pretiranega materinega ponosa in očetove jeze že precej nervozen, prebil ta dan precej srečno. Na koncu leta je brez težav prišel v sedmo. Iz tega se pač vidi, kako odveč je bilo razburjenje njegovih staršev.

In to mi je po nekaj letih isti N. sam priznal, ko sem ga srečal kot mladega, mnogo obetajočega zdravnika v neki bolnišnici.

Srečne okoliščine so v tem primeru preprečile katastrofo, ki bi bila prav lahko nastala. Toda to je bil samo eden izmed mnogih primerov, kjer sta bila učitelj in učenec nekako v zvezi. Vselej pa žal ni tako. Kako naj se prepreči nesreče v neštevilnih primerih, kjer se starši sploh ne brigajo za delo svojih otrok v šoli in kjer ni nobene stika med domom in šolo?

Iz tega primera se je videlo, kako zgrešena je časih vzgoja s strani staršev. Vse polletje niti ne vprašajo starši svojega otroka, kako uspeva v šoli in kako odgovarja v posameznih pred-

Juha iz kislega zelja s fižolom. Cetrt litra namočenega fižola v odcejenega fižola zalij na novo z dvema litroma tople vode, ga osoli in kuhaj do mehkega ter ga nato pretlači s fižolovko vred. Posebej kuhaj $\frac{1}{4}$ kg kislega zelja in kuhanemu prideni pretlačen fižol ter prežganje, ki si ga napravila iz 3 žlic olja, kateremu si dodala dva stroka strtega česna in zarumenela v njem žlico koruzne moke. Ko vse skupaj prevre, postavi juho s testeninami ali krompirjevo potico na mizo.

Riževa solata. Praženi in ohlajeni riž stres v skledo, prilij olje in kis, dobro premešaj in prideni za vsak krožnik riža še dve drobno sesekljani kisli kumarici. Če imaš kaj korenja (ki si ga kuhala v juhi), ga zreži na drobne rezance in dajaj rižu.

mesto apna — je naznanila v stoipcu vtrjena ura, da se čas pomika ter da bo treba skrbeti za kosilo. Ker Novomeščani že od nekdaj niso tako imenitni, da bi kosili ob treh, ampak opoldne, so se vse kuharice kakor tudi gospodinje spravile na delo.

Tedaj pa se je oglasil rog, bobni so ropotali in po Ljubljanski cesti so prihajale čudne postave, nališpane z različno šaro, ter so se pomikale proti glavnemu, širokemu, zgodovinskemu trgu, ki je nastal šele po groznem požaru Novega mesta. Iz hiš je vrelo mlado in staro, vse je bilo radovedno, kaj se godi.

Ravno pred rotovžem se je pa ta čudni sprevod ustavil in mlad jahač na belem klisetu, oblečen v črne hlače, obšite z različnimi cunjami pa v rdečem fraku, z visokim, skoraj do neba segajočim cilindrom, vrhu katerega je čepel muček z debelo zlatosrebrno palico v rokah, se je nekoliko dvignil na belcu ter govoril takole: »Cenjena gospoda, dragi Novomeščani, ljubljene zale Novomeščanke! Danes je za našo dolensko metropolo velepomemben dan. Visoka, preblagorodna, za nas skrbna, nad vse ljubega, dražega ...«

»Tam-tam-tam-taratam ...« je zatulil v rog zraven stoječi pajac, in »parampopom, parampopom ...« je udaril na boben veseli harlekin, da se niso čule nadaljnje besede.

Nastal je velikanski trušč, huronsko vpitje, odobravanje, žvižganje, ploskanje — in v takem trušču je krenil izpredov zmagovalno dalje.

Sele ko se je nekoliko poiglo, se je zaznalo, da prispe popoldne ob treh prvi dolenski vlak. Takrat je veselo poskakovala visokoletca, pardon visokorodna gospa soproga gospoda Ovčka in

V šoli so delili spričevala...

metih. Vajeni so pač, da prinaša njihov sin domov samo »odlične« in »prav dobre«, in so prepričani, da bo tako tudi ostalo. Zaupajo svojemu otroku — in to je tudi prav, toda samo do določene meje. Ko potem otrok v tem ali onem razredu v polletju iznenada odpove in prinese domov dvojke, vse to zagreše navadno učenci, ki so bili prej med najboljšimi, pa je potem usoda nanesla, da so v tem ali onem predmetu dosegli slabo oceno in izgubili trezno razsodnost.

Zlasti veliko število takih nesreč se zgodi v času dozorevanja, pubertete. Otroci v tisti dobi v popolnem presnavljanju, ki učinkuje na njegove duševne zmožnosti.

Kako pa naj se starši vedejo, če prinese učenec domov slabo izpričevalo? Tu je treba pač ločiti, ali je neuspeh samo slučajen ali je posledica tega, da se učenec ni maral učiti. Če je neuspeh slučajen, moramo pač otroka izpodbujati in se sklicevati na njegov ponos. Ko ob koncu leta svoj red popravi, mu moramo tudi pokazati, da smo z njim zadovoljni in da se nam njegov končni uspeh ne zdi samo slučajen. Če so pa vzroki neuspeha globlji in če se nezadostni redi ponavljajo vsako leto, se pa morajo starši vprašati, odkod izvira to. Kajti v večini primerov bomo našli tu na vzroke, ki niso v otrokovi moči. Večina staršev tega žal noče priznati ali uvideti.

Pogosto so slabi uspehi posledica podedovane obremenitve ali pa kakšne nesreče, bolezni.

Pogosto deluje tudi okolica na otroka, da se ne more razviti, čeprav je nadarjen in čeprav ga učenje zanima. Kolikor žalostno se to sliši, vendar je pravočasna uvidevnost tu tisočkrat boljše kakor brezplodni poizkusi z izpodbujanjem, strogostjo, instruktorji in drugim.

Seveda zahtevajo vsi ti ukrepi tudi razsodne učitelje, ne samo uvidne starše. Pri nas bi bilo potrebno, da bi dobili mladi kandidati za profesorje še vse globljo duševno izobrazbo, pri kateri naj bi se bolj ozirali na dušo svojega učenca kakor pa na množino pozneje nepotrebnega pritiska, ki ga morajo na univerzi prežvečiti. Šele potem bodo lahko postali vzgojitelji, kakršni bi morali biti, skrbniki otrokove duše. Takrat bo tudi konec strahov pred dnevom, ko se bodo delila izpričevala.

Drobni nasveti

Kadar kuhaš krompir, nalij v posodo le toliko vode, da je krompir pod vodo, v kateri naj potem počasi vre. Ko je kuhan, sme ostati na dnu le nekoliko vode.

Spinačo kuhaj v odkriti posodi, da lahko uhajajo plini in da ne porjavi. Vode pa naj bo le toliko, da je pokrito dno.

Čufi poper se razlikuje od črnega samo v tem, da so mu odluščili vrhno kožico, v kateri je najostrejši okus. Zato je belji poper milejši.

Umazane fotografije očistimo z vato, ki jo vahlo pomakamo v vazelino.

Kokoš je mlada, če ima trebušno ogrodnico še hrustančasto. Spoznamo jo tudi po gladkih krempljih.

vpila: »Saj sem vam pravila, kaj bo! Pa niste verjele!« Toda smolo je imela. Malo preveč je bila nerodna, zato ji je izpodletelo in je padla na svoj kvišku zavijani nos, ja jo je pri prici kri obliha. Vsi prijatelji so iz srca izrekli sožalje soprogu Ovčku ob tako ganihvi nezgodi.

Povsod je bil velikanski hrum, nikdo ni hotel prvi oditi s trga, kuharice so pozabile na ogenj in kmalu je Novo mesto dišalo, dišalo po prsmodi. Hm, hm, kako je dišalo!

***

Tisti čas se je že pripravil dolenski vlak tam v Bršljinu. Iz vseh krajev, od vseh gospodarjev so spravili skupaj »šajtrge« ter jih krasili, ali kakor se že »nobe« po kranjsko reče »dekorirali«. Bilo jih je čez 50 po številu. Za »lokomotivo« pa so pripeljali slavna dva Mongarjeva osla.

Ti dve živali sta začuden gledali, ko jih je iznajdljivi ženij Cicek odel s prekrasno tkanino, s samimi kraguljčki posuto in ko jima je oblekel tačke v krasne šolnike. Potrpežljivo sta prenašali ljubki živalci slavnostno ustoličenje. Toda še nekatera imenitna bitja so bila uvrščena med »dekoracijo«, da bi bil slavni vlak čim bolj veličasten.

Videl si v prvi vrsti bika, ki je predstavil kakšno moč ima železna pošast. Za njim so se vrstile prekrasne, morda celo pristne angorske mačke. Tudi kozla, ovce in pohlevnega zajčka ni manjkalo in pes je bil poleg — ta preklicani pes, ki sliši na ime — ah, saj je bila le psica Neli ... In ta psica je imela čudno navado. Zelo rada se je izpozabljala.

Tako so torej hiteli krasiti, da je curkoma telkel pot vsakomur, ki se je udeležil dela.

Usoda milijonske dediščine

Ni šala, bogme, in tudi ne reklama, kar hočem povedati. A povedati hočem vendar-le, pač samo zato, da otmem pozabi zadevo, ki je bila pred dobrimi 40 leti navidezno spravljena s sveta, a je pred sedanjo vojno nepričakovano spet oživila in osrečila pet, šest ljudi v bližnjem Korotanu. Tako-le je bilo:

Od kovača do kapitana ladje

Dobro uro hoda od znane koroške železniške postaje Področice stoji na slikoviti gorski planoti prijetna vas. Pet, šest kmetijskih domov, skritih med drevjem, tvori prijazno naselbino. Okoli leta 1845. se je v tej vasi rodil Joža Koban. Bil je tretji sin preprostega kmeta in pobožne matere. Ko je deček dopolnil 14. leto, ga je dal oče izučiti kovaške obrti. Po končani učni dobi je fant zamikal v svet in nekega dne je povezal culico, se poslovil od domačih in odšel.

V širokem svetu je srečal človeka, ki je mlademu, neizkušenemu možu želel dobro in mu svetoval, naj gre k mornarici. Joža se je oprijel tega nasveta in čez nekaj mesecev je dobil službo na parniku ugledne paroplovne družbe. Spočetka je moral pač opravljati najtežja dela, kakor kuriti kotle, prevažati premog in čistiti stroje. Polagoma pa je napredoval vedno višje, dokler ni postal prvi ladijski strojnik.

Nekaj let je že opravljal to službo, prebredel Sredozemsko morje in velik del Atlantskega oceana. Njegovi predstojniki so ga cenili in mu priznavali sposobnosti, ki si jih je v teku let pridobil v večem vodstvu velikega parnika. In ko je umrl stari poveljnik ladje, je postal nekdanji kovač Joža Koban s Koroškega ladijski kapitan.

Percka z bogato Braziljanko

Takrat mu je bilo okroglih 40 let.

Pri moškem pa je 40. leto doba, ko začne postajati človeku samemu hudo dolgčas v življenju. Kapitan Joža Koban si je zaželel zveste družice. Ni je iskal dolgo.

Nekega dne je pristal ob ameriški obali in se zadržal v novem svetu celih šest tednov. V tem času se je seznanil z neko bogato Braziljanko. In ko se je vračal v Evropo, jo je popeljal s seboj kot ženo.

Da bi preživel medene tedne v miru in nemoteno, si je izposloval daljši dopust ter je izkrcal svojo srečo in sebe v Londonu. Tu je nepričakovano zvedel, da je postal prav za prav premožen človek, kajti njegova žena je imela v Angliji več razsežnih posestev, a v Londonu samem je bila lastnica dveh četveronadstropnih trgovskih hiš.

Morda ga je žena spričo bogastva nagovarjala, naj se poslovi od mornariške službe in naj uživa blagostanje, ki mu ga je prinesla v zakon. Morda, kajti to je zelo verjetno. Vendar so bila našemu Joži morska pota in poveljniški stolpič na ladji tako prirasla k srcu, da se ni mogel odločiti.

Po nekaj letih srečnega zakona pa je doletela srečnega Kobana nemila usoda. Umrla mu je ljubljena žena. Ker ni imel otrok, je postal sam dedič lepega premoženja.

Velika dediščina

Po ženini smrti ga je še bolj gnalo na nepregledne morske planjave. Z varno roko in neustraheno je vodil svoj brod po oceanu, prevažal ljudi in bogastva in vedno in vedno žel samo pohvalo in priznanje s strani paroplovne družbe, pri kateri je bil uslužben.

Slednjič pa so bili tudi njemu štetni dnevi in sredi dela, ko je dopolnil 60. leto, ga je pokosila blede žena. Umrl je po kratkem bolehanju.

V oporoki se je spomnil domače hiše, s katero je v teku let pretrgal vsakršno zvezo. Kratko, a izrazito je v oporoki napisal, da zapušča vse svoje premoženje svojim sorodnikom, ki žive v koroški vasi in ki nosijo ime njegovega rodu.

Nekaj tednov po njegovi smrti je angleško časopisje objavilo poročilo o veliki zapuščini kapitana Kobana in pozivalo dediče, naj se javijo. Istočasno so londonske oblasti objavile v angleških in takratnih dunajskih službenih novinah (Wiener Zeitung) razglas, da je dediščina na razpolago.

„Škoda goldinarja!“

Lepega dne jo je primahal v koroško vasico uradni sluga od okrajnega glavarstva v Beljaku in potrkal pri starem Kobanu, drugem in še edino živečem bratu umrlega kapitana Jožeta Kobana. Prinesel mu je povabilo, naj se zgleda na okrajnem glavarstvu v Beljaku.

Stari se je jezil in rentočil, da mora sredi največjega dela hoditi okoli oblasti, vendar je naslednje jutro napregel in se peljal v Beljak.

Na glavarstvu so mu povedali, za kaj gre, in mu svetovali, naj gre k notarju, ki mu bo zadevo uredil in pomagal, da pride do dediščine.

Šel je k notarju.

»Oče, 700.000 funtov sterlingov imajo v Londonu za vas.«

»Koliko?«

»700.000 funtov sterlingov — po bratu.«

»O-je!«

»Plačajte za kolke tu pri meni 1 goldinar, pa bomo napravili!«

»Kaj? Goldinar naj plačam? Ne, bolje je goldinar v rokah kakor tisti funti v Londonu. Ne dam piškavega oreha!«

In ni plačal, ampak se je lepo odpeljal domov, spotoma pa je zapil poldrugi goldinar...

In tako je, dasi neverjetno, vsa stvar lepo zapala ter počivala celih 40 let.

Ženična ponudba v dnevniku

Sredi maja nekoč pred sedanjo vojno je dvignil v oglasnem oddelku »Jutra« v Ljubljani mlad gospod šifrirano pismo. Htel je v zatišje neke kavarne in raztrgal ovitek. Ko je pismo prebral, je nalahko pobledel, poklical natakarja, plačal in odšel.

Pol ure po tem je potrkal na vrata nekega zasebnega stanovanja v ljubljanskem predmestju in vprašal po neki dami. V tem se je dotična dama že pojavila pred vrati in potrdila, da je ona tista, ki jo išče.

Med huronskim vpitjem so srečno dospeli v mesto samo ter se ustavili na glavnem trgu poleg rotovža. Tam se je izkobil debeli gospod Ovček raz konja in se postavil ob cesti. Poleg njega se je ustavila suha prekija, ki je bila velespoštovana visokorodna gospa, veledična soproga gospoda Ovčka.

Med veselimi skakanjem klovnov je izstopila tudi njega visokost gospod minister za gnoj Cicek, ki se je ustavil pred Ovčkom.

Tedaj je Ovček široko odprl usta ter spregovoril v pozdrav govor, ki mu ga je bila napisala njegova soproga in ki se je čul iz ust Ovčka nekako takole: »Visoko stoječa Vaša visokost gospod minister! Veseli me, veseli nas, da Vas morem pozdraviti na domači zemlji.

Vaša visokost blagovolj sporočiti na visokem mestu, kako udani, zvesti, bogaboječni smo Novomeščani!...

Dalje ni prišel. Že ga je brnila soproga z visokega konja ravno v visoki cilindar, da je ta odletel daleč proč, ter je vpila nad njim: »Tepec, butec, ves dan, ves večer si se učil, pa še ne znaš, pa še klobasaš take neumnosti. Kaj si bo mislil gospod!«

»Ali prosim te!« je ugovarjal soprog. »Saj je vse le šala!«

»Moiči, butec!« je javkala uboga užaljena soproga. »Sramota zate! O, jaz uboga, da sem te morala vzeti!«

Minister je videl zadrego gospoda in gospe, zato je malo zakašljaj in odgovoril v neznanem jeziku, ljudje pravijo, da je bil babilonski jezik. Nekoliko tega govora se je pa še ohranilo v za-

Neznanec je prosil za kratek razgovor. Dama ga je povabila, naj vstopi.

Ko sta bila med »širimi očmi«, se ji je predstavljal:

»John Vrtnik, zasebnik.«

»Mana Kobanova, drago mi je!«

»Gospodična, pravkar sem dvignil v upravi »Jutra« pismo, pod katerim ste se podpisali s polnim imenom. Kakor ste čitali v mojem oglašju, iščem mlado damo, s katero bi se rad pobiže seznanil; — ženitev, se razume, ni izključena.«

Umetno, da je mlada dama zardela. Oni pa je naglo nadaljeval:

»Ime Koban se mi je zazdelo nekam znano. Brodil sem po svojih spominih, odkod neki poznam to ime. Naposled se mi je posvetilo. Moj pokojni oče je živel nad 30 let v Ameriki. Tudi jaz sem se tam rodil. Večkrat mi je pravil, kako je bil pomorščak na neki trgovski ladji, kateri je povelejal kapitan Koban. Ko je ta umrl, se je moj oče stalno naselil v Ameriki. Kapitan Koban je bil baje tudi Slovenec in zaradi tega sta z mojim očetom navezala med seboj trajno prijateljstvo, ki se je končalo šele s kapitanovo smrtjo. Še danes hranim med očetovo zapuščino oni izvod angleškega časopisa »Times«, v katerem je bila objavljena kapitanova smrt in poziv dedičem. Pa sem si takoj mislil: morda ste v sorodu z njim?«

»Za boga, ali je res, kar govorite?«

Mana je pograbila svojega gosta za roko. Ta jo je začudeno pogledal.

»Prosim, prinesem vam oni izvod dnevnika »Times«.«

»Jaz sem kapitanova — nečakinja. Ah, morda po štiridesetih letih vendarle pridemo do dediščine.«

Na koncu pa — „ohcet“ in denar...

In je jela pripovedovati o svojem stricu, o kovaču-kapitanu vse tako, kakor smo opisali v prvem delu. Omenila je, da je bila za to dediščino zaradi očetove brezbriznosti izgubljena vsaka sled. Vedelo se je le še toliko, da je stric umrl in zapustil veliko premoženje svojim sorodnikom. Kje in kdaj je umrl ter koliko je zapustil, se je pozabilo.

Staro poročilo v listu »Times« je pojasnilo zopet vse. Kmalu nato je prispel iz Londona odgovor, da upravičeni dediči lahko dvignejo dediščino 700.000 funtov sterlingov, ako dokažejo, da so pravni nasledniki pokojnega kapitana Kobana. Dediščina da bo razdeljena na pet delov, kajti je imel brat umrlega Kobana pet otrok, katerim naj bi pripadli enaki deli tega premoženja.

John Vrtnik pa je bil med vsemi najbolj zadovoljen, ker je dobil ljubeznivo, mlado ženko in še cel košek denarja.

Kako živita danes, ne vemo. Upajmo, da jima je sreča, ki ju je privedla skupaj v tako čudnih okoliščinah naklonjena tudi v današnji vojni dobi.

2.

TOMBOLA

»Ubogi Jerko je imel hudo smolo s svojimi srečkami. Zadel je pitano gos, sto cigaret in steklenico konjaka.

»In temu pravite smola?«

»No, seveda... mož je vegetarijanec, abstinent in ne kadi.«

pisniku Gobezdala Gobezdalnika. Zailbog je Klepetava voda tako izprala zapisnik, da ga ne moremo celega posneti.

Nato se je minister obrnil, a zala hčerka Miška, oblečena v prekrasno nošo, segajočo kakor danes visoko nad kolena, ga je pocuknila za frak in mu izročila prekrasen šopek z besedami: »Naj kranjski cvet se vam pokloni, o Vaša visokost!«

Ginjen s solzami v očeh je sprejel minister šopek in storilo se mu je inako ob taki odkritosrčnosti, da se še zahvaliti ni mogel. Vsekaval se je v velikansko ruto. Gotovo bi bil takrat padel v nezavest, če ga ne bi vzdramil zbor pevcev. Ta je pel še dosedaj ohranjeno pesem slovenskega pesnika, ki ni poginil od lakote, in ta pesem se glasi takole:

»O minister, ljuba duša,
hvala tebi, prišel si;
glej, če tebe tajfelj skuša,
čas je, da odišel bi!«

Zakaj bi jo tu navajal celo, saj je vsakemu poštenemu kranjskemu kristjanu znano, kako krasna je v celoti. Vendar moram še omeniti da se je ponavljalo nad eno uro iz vseh grl navdušeno vzklikanje: »O minister, naš rojak — ti si pameten bedak!«

Petelin na franciskanski cerkvi je iz same gole radovednosti obrnil svojo glavico na trg in novomeški vremenarji so takoj uganili, da ne bo dežja.

Po končanem petju je takoj zavrtel lajnar Migeč in godba muck je zaigrala lahak valček. Lokomotiva pa je že začela tuliti svoj la-la, da

že se je sonce skrillo za oblaki in petelin na franciskanski cerkvi je obrnil svojo razumno gospodarsko glavo proti Krki, kažoč vodo — in Novomeščani so rekli, da to pomeni dež. V zvniku kapiteljske cerkve pa je udarila ura zamolklo trikrat. »Tri,« se je oglašil Cicek. »Otvoritev se prične!« Brž je tekel v svoje prostore in se preoblekel v ministra z zlatimi gumbi in visokim podolgovatim klobukom. Krasna postava, krasno okrogel! Le nos — dva centimetra predolg — ga je nekoliko kazil. Takoj je Cicek velel zatrobiti v rog, da se je slavnj izprevod z njegovim spremstvom postavil v red.

Veličasten izprevod! Na konju, peš, tu debelih, tam suheh, različni velikaši in njihovi oprode. Debel gospod z visokim cilindrom in velikanskim monoklom pa z dolgimi škrici je jahal spred. Poleg njega je jahala njegova milostljiva, suha in dolga ko prekija, v škornjičih, z rdečimi hlačami in suknjičem tudi na škrice. Bahavo in ko- ketno se je ozirala naokoli.

Pajac je zatrobil in tedaj se je skobacal minister Cicek v gnojni koš, uvrščen za salonski voz v vlaku. Z ministrom sta bila samo adjutanta. Mudr in Condor, oblečena v prekrasno uniformo, z vseh vetrov sklanj znešeno. Takoj za lokomotivo oziroma za osličkoma se je spravil v vlak slavnj lajnar Miga in je navil in potegnil poskočno polko. Vse je rajalo, še zlasti hudič in coprnice. Pajac je zatrobil v tretje in vlak se je začel z bliskovito hitrostjo polža pomikati dalje. Mucke so zaigrale in lokomotiva je žvižgala svoj la-la. In tako je zavozil prvi dolenski vlak v Novo mesto. Vso pot ga je vsprejemalo ljudstvo z zastavicami. Iz tisoč in tisoč grl spoštovanega novomeščanstva je donelo do neba slavje radosti.

Dežela, kjer se cedi mleko

Bolgarija velja po vsem svetu za klasično deželo kislega mleka, ki ga poznamo pod imenom joghurt. Pa tudi drugi mlečni izdelki zavzemajo v bolgarskem gospodarstvu častno mesto. V Bolgariji namolzejo letno celih

620 milijonov litrov mleka

in da razveselimo statistikarje — piše sofijski poročevalec — naj povemo, da je to točno 103 litre na vsakega človeka. Značilno za bolgarske razmere pa je, da od omenjenih 620 milijonov litrov mleka, kolikor ga približno namolzejo vsako leto, odpade na krave le 260 milijonov litrov. 215 milijonov litrov je ovčjega in 90 milijonov litrov mleka od bivolove krave — kar je bolgarska posebnost — ter kakšnih 50 milijonov litrov kozjega mleka.

Sir in maslo

Kjer je mleko, tam je tudi sir. V Bolgariji izdelujejo sir skoraj izključno le iz ovčjega mleka. Štiri petine tega sira je belega, kakršnega običajno jedo navadni ljudje v Bolgariji, in le ena petina odpade na trši, v Bolgariji tudi običajni sir, ki ga imenujejo »kaskavale«. Drugih vrst sira v Bolgariji sploh ni. Poleg tega pojedjo v Bolgariji vsako leto približno 600.000 kilogramov ovčjega surovega masla. To je izdelek, ki ga drugod v Evropi sploh ne poznamo. Vsak Bolgar — kmet, delavec ali uradnik — porabi na leto povprečno po 91,5 kg sira in glede tega med omenjenimi sloji ni velike razlike.

Čisto drugačna pa je slika glede uporabe surovega masla. Dočim namreč uradnik, torej

mestni človek, poje na leto 1,6 kg surovega masla, porabi delavec približno tretjino tega, količina surovega masla, ki ga poje kmet vsako leto, pa je tako neznatna, da pri statistiki sploh ne pride v poštev. Napačno pa bi bilo pripisovati ta pojav uboštvu kmečkega prebivalstva. Treba je pomisliti na to, da tudi v Nemčiji uživanje surovega masla ni nekaj takšnega, kar bi bilo samo posebi razumljivo.

Od kdaj izraz, da ima človek »maslo na glavi«

Do petnajstega stoletja so surovo maslo uporabljali samo za mazanje ran ali kot lepoto sredstvo. Mazali so ga torej do tedaj samo na kožo, nikdar pa ne na kruh. Našli pa so se kmalu tudi sladokusci, ki so začeli uporabljati surovo maslo kot hranivo, čeprav je marsikak deželni knez to »zlaboro« skušal s silo zatreti. V nemškem jeziku se je ohranil spomin na tiste čase, ko so s surovim maslom mazali rane in otekline,

Smešni angleški klubi

Med najrazličnejšimi klubi, ki jih imajo na Angleškem, je nekaj takih, da jih lahko prištevamo med pravcate prismojarije. Nič hudega ni na primer, če imajo »Klub onih brez nosa«. V njem se zbirajo ljudje, ki jim je usoda naklonila pokvarjen nos. Povsem naravno je, da so taki ljudje najbolj zadovoljni, če se gibljejo med enakimi in ne vzbujajo pozornosti ali celo roganja onih, ki imajo normalen nos. Temu je sličen »Klub nosatih«, to je takih, ki imajo nenavadno velik nos.

torej na tiste čase, ko je vsak smel »imeti maslo na glavi«.

Tudi na Balkanu se je le počasi udomačila navada, uživati surovo maslo in zgodovina bo morala ugotoviti — čeprav se to sliši kot veliko protislovje, da so se šele z uvedbo nakaznic za surovo maslo v Bolgariji navadili na to živilo. Kdor na podlagi takšne nakaznice dobi pravico do surovega masla, mu je pač vseeno, ali je prej kdaj užival maslo ali ne. Misli le, da ne sme zamuditi prilike, in si gre maslo brž kupit.

Kislo mleko podaljšuje življenje

V bistvu pa je Bolgarija tudi še danes ostala dežela joghurta. V Sofiji ali v Plovdivu niso redki prizori, ko družinski poglavar hiti po ulici s skodelico kislega mleka in ga nese domov. Pravi, da Bolgari vprav zato dosežejo po navadi tako visoko starost, ker tako pridno uživajo joghurt. Torej je Bolgarija vprav zato dežela stoletnikov, ker je tudi dežela kislega mleka!

Toda čudaški je »Klub vzdihujočih«, v katerem se medsebojno občevanje vrši v nekakem ljubavnem šepetanju, ki mora biti poetično, kakor ga vzbuja ljubezen, ki ob svojem času na vsak način pride. Ščasoma je velik del članov prišel do prepričanja, da je vsekakor boljše in pametnejše, da pokažejo svojo poetičnost naravnost miljenki, namesto da bi se v tem vežbali in pripravljali v družbi sebi enakih. Nekaj posebnega je tudi »Klub črne krogle«. Tvorijo ga same neomožene ženske in njih število je omejeno na 40. Sestajajo se samo enkrat na leto, dasi znaša članarina okrog 200 lir. Ob tej priliki mora vsaka članica izvreči iz zaprte skrinjice po eno kroglico, ki so razen ene črne vse bele. Članica, ki potegne črno kroglico, se mora v teku enega leta omožiti.

»Imeniten« je tudi »Klub surovežev«, čigar člani so uslužbenci trgovcev z ribami. Pravila zahtevajo, da mora vsak član v klubu govoriti tako, kakor navadno govore v občevarstvu z odjemalci. Ker pa se to godi v surovem jeziku, je naravno, da se za govorico tega kluba posebno zanimajo jezikoslovci, ki baje imajo v njem pravo zlato jamo najkrepkejših in najoriginalnejših angleških besedi.

»Hendrum klub« je klub nezadovoljnih, razočaranih, v usodo vdanih molččih, klub, v katerem se redkokdaj sliši glasna ali sploh kako beseda. Pravila jim sicer ne nalagajo molčečnosti, pač pa vdanost članov v usodo sama narekuje grobno tišino.

***

× Poslušal je prijatelja, pa je prišel ob 30.000 lir. Pavel Di Leta iz Frosinona, ki stanuje v mestu Mondovi, je postal pozoren na tri številke, ki jih je opazil na tehtničnem listku: 43, 31 in 49. Di Leta se je takoj namenil, da poišče loterijsko srečo s temi tremi številkami. Odločil se je za rimsko kolo. Toda njegov prijatelj je bil drugačen mnenja. Vpliv dobrega prijatelja je bil močnejši ko lastna odločitev. Opustil je misel loterijskega poizkusa v rimskem kolu in se odločil za druga kolo. Ko pa je Di Leta zasledoval izžrebane številke, je spoznal, kako napačno je bilo njegovo ravnanje, ko se je povsem zanesel na prijateljev nasvet. Ko bi bil igral v rimskem kolu, bi bil namreč zadel 30.000 lir.

Ameriška oklopna vozila, ki so bila uničena med zadnjimi operacijami v Tunisu

je krepko opozorila občinstvo na svoje dostojanstvo.

Minister se je obrnil in napovedal dirindaj in takoj je začelo vse njegovo spremstvo rajati. Godba je igrala tako zapeljivo, da kmalu ni miroval noben Novomeščan. Vsakega je ščegetalo po podplatih in šlo je na poskok. Tudi preveleblagorodni gospod Ovček ni mogel strpeti, pograbil je svojo ženo in šlo je v dir na hopsasa!

Njega visokost minister je ostal sam in postalo mu je dolg čas, zato je krenil malo na stran, kjer bogec rokco ven moli. Natančneje rečeno: šel si je ogledat mesto, stopil je v slavno znano gostilno pri Kristofu in si naročil limonado, ker je bil abstinent, kadar mu niso natočili vina.

Spremlstvo je kmalu zapazilo odsotnost gospoda ministra in je krenilo za njim. Potem so pa rajali do drugega dne.

Od tega časa je dobila imenovana gostilna ime »Pri dolenski železnici«, kar kaže menda še sedanjí napis na hiši.

V tej gostilni dobiš še sedaj kar hočeš, ker vsak dan pričakujejo, da se bo vrnila njegova visokost gospod minister, ki je svečano obljubil, da Novega mesta ne pozabi. Pripomniti moramo, da je še drugi dan stal ves vlak na trgu. Monger kakor tudi drugi so morali sami priti po salonske vozove, po šajtrge. Dobil pa je vsak na postaji v gostilni »Pri dolenski železnici« maseljo svežega piva, ki ga je plačal njegova visokost gospod minister. Marsikateri Novomeščan, ki si danes ob svežem pivu obriše mustače, se spomni tega in reče: »Da, da, ampak takega piva pa ni več kakor na tisti pustni torek, ko je prvič zavozil dolencje!«

G. G.

Usodna zmota

Sonce se je nagibalo k zatonu, burja pa je zavijala svojo zateglo pesem, ko je Slavko Zalar stopal proti goriškemu kolodvoru. Že skoraj leto dni ni videl domačega kraja. Za praznike pa je dobil štirinajst dni dopusta in mu je bila tako dana prilika, da obišče svoje drage, kajti teta mu je že večkrat pisala, naj se vendar vrne k njej v Ljubljano, kjer mu lahko preskrbi boljše službo. A njegov šef mu je vedno branil in ga prosil, naj še ostane pri njem. In ker je bil vedno tako dober z njim, mu ni Slavko mogel odreči.

V duhu si je slikal veselo svidenje s teto, ki ga bo gotovo čakala na ljubljanskem kolodvoru. In še po nekom je hrepenel z vsem arcem, še nekoga se je veselil z vso dušo.

Kolikokrat mu je ves ta čas, ko je bil v drugem kraju sredi dela, zastala roka, oko pa se mu je sanjavo zazrlo v praznino. A ni zrl praznine, gledalo je nežen obrazek, ovenčan z zlatimi kodri, in dvoje velikih sinjih oči mu je gledalo nasproti.

Te njene oči in njen obraz, ki ga je zrl za mladimi dni tolikokrat, ne da bi se prav zavedal njegove nežnosti, je globoko v svojem arcu ponesel s seboj. Njena podoba mu je čestokrat prihajala v misli, hipno kakor sen in lepa kakor jasna prikazen z drugega sveta. Dostikrat mu je roka dolgo počivala in duša mu je vsa zavzeta zrla lepoto tega zaklada iz domačega kraja.

»Štefka!«

Zadrhtel je, kadar je slišal to ime ali pa se spomnil nanj.

Sele z leti je spoznal, kako goreče jo ljubi. In srce mu je hrepenelo po nji. V nji je bila zanj

utelešena vsa umetnost in vsa lepota. In zato je v njej ljubil vse, kar je njegovo srce sploh moglo ljubiti. Ta ljubezen je bila velika in vroča.

Cimboj se je bližal čas praznikov, da se peje na dopust, češče je mislil nanjo. In ko je že sedel v kupeju ter se bližal domačemu kraju, se je nehote nešteto krat vprašal: kakšna pač je? Me bo še hotela poznati?

Prvi dan po povratku je šel nalašč mimo njene doma. A je ni videl nikjer. V mestu ni hotel nikogar vprašati po njej; zvečer, ko je bil pri teti, se ni mogel več premagovati. Da bi napejal pogovor na to, je začel teto spraševati o znancih in o onih.

»Teta, kako pa kaj pri Gorjanovih?«

»Pri Gorjanovih? — Mati je umrla pred pol leta — saj smo ti brž pisali.«

»Da, pisali. — In drugi so vsi doma?«

»Tončka se je kmalu po materini smrti omožila.«

»Aha! Se spominjam. Tudi to ste mi pisali. — Pa Zupanovi — se imajo dobro?« Težko mu je bilo to vprašanje, in zazdelo se mu je, da ga je teta pogledala s posebnim pogledom.

»O, Zupanovi pa že, že! Gostilna in trgovina jim veliko neseta.«

»Pa Štefka — ali kaj pomaga v trgovini?«

»Tega ne vem; pravijo pa, da se bo kmalu po praznikih omožila.«

»Omožila?«

Čutil je, da mu je beseda zastala.

»Da. Strojavega Tineta iz Trnovega baje vzame, čestokrat zahaja k njim.«

Slavko je stopil k oknu. Ne bi mu bilo ljubo, da bi teta videla njegov prebledele obraz.

Zagledal se je v noč. Bila je temna in mirna.

PO SVETU

Največja in najmanjša hitrost

Skoraj na vseh poljih človekovega udejstvovanja gre stremljenje za tem, da se doseže čim večja hitrost in naglica, čeprav je na drugi strani res, da naglica vselej ni dobra. Danes vse tekmuje, kdo bo hitrejši. A kakor človek nikdar ni zadovoljen z nobeno stvarjo, tako tudi še ni s hitrostjo, ki jo je doslej dosegel kjer koli. Tudi tekači na športnih tekalistihi bi bili radi še hitrejši, a tako nagli seveda spet ne, da bi si pomislili noge.

Zanimivo je primerjati med seboj hitrosti, ki jih dosežejo človek, razne živali, mehanična sredstva, zemlja pri svojem vrtenju okrog osi in okrog sonca, svetloba, električni valovi itd.

Polž je znan po svoji počasnosti in je menda res najpočasnejši med vsemi živalmi. V eni sekundi se premakne komaj za 0,0015 m, torej komaj za poldrug milimeter. Nasprotno pa je največja doslej znana hitrost tista, s katero se razširja svetloba, to je 300 milijonov metrov na sekundo. Zanimivo je, da se tudi električni valovi razširjajo z enako naglico kakor svetlobni žarki.

Med četveronožci doseže konj pri navadni hoji hitrost 1,02 m na sekundo, v mirnem teku 3,05 m, v teku čez ovire 4–5 m, v polnem diru brez ovir pa celo 13,09 m na sekundo. Med ptic je najhitrejša lastovka, ki leti s hitrostjo 90 metrov na sekundo, sledi pa ji orel s hitrostjo 31 m na sekundo ter golob-poštar, ki preleti v eni sekundi 21 metrov.

Človek pri običajni hoji naredi v eni sekundi približno 1 m poti, torej okrog 60 m na minuto ali 3.600 m na uro. Kadar pa hitro hodi, naredi v sekundi 1,08 m poti ali z drugimi besedami 3,8 km na uro.

Tako je s hojo seveda pri navadnih ljudeh. Če pa stopimo malo na športno polje, so številke že nekoliko drugačne. Pri teku na sto metrov dolgi progi je bila doslej dosežena največja hitrost 9 m na sekundo, pri teku na večje daljave pa 5,05 m. Izurjen plavalec preplava v sekundi 1,07 m, smučar 5 m, drsalec po ledu pa 12 m na sekundo.

Med dosedanjimi mehaničnimi sredstvi je najhitrejša neko italijansko vodno letalo s 179 m na sekundo. Sledi mu ameriško letalo vrste »Hughes« s 157 m na sekundo. Za tema dvema vrstama letala pa pride na vrsto slovit Campbellov dirkalni avto, s katerim je omenjeni vozač dosegel hitrost največ 122 m na sekundo. Kolesarski dirkač Henne je pri neki svoji vožnji dosegel s kolesom hitrost 75,05 m na sekundo. Električni vlak na progi Chicago–San Francisco naredi lahko 50 m na sekundo. Prav tolikšno hitrost doseže tudi Garwood s svojo lahko ladjico. Brzovlak vozi s hitrostjo 48, pospešeni vlak 30, težki tovorni avtomobil 25, navadni potniški vlak pa povprečno s hitrostjo 22 m na sekundo. Od

Z avtomobilom skozi Srbijo

Nemški listi objavljajo vtise zastopnika »Europa-Pressa«, ki je z avtomobilom opravil vožnjo skozi srbske kraje. Poročevalec je vožnjo takole opisal:

Kdor opravi na stotine kilometrov vožnje z avtomobilom skozi Srbijo in se vozi po asfaltiranih cestah kakor tudi po slabih prometnih žilah, ki spajajo posamezne okraje, ki ležijo daleč od glavnih cest, pač ima pravico, da napravi obračun in sodbo o svojem potovanju. Naj tudi jaz strnem svoje vtise v glavnem v zagotovilo: položaj v državi je miren, promet funkcionira in uprava si z uspehom prizadeva spraviti stvari v ravnotežje.

Obiskali smo vasi, kjer so svojčas divjale borbe s nasilnimi krdeli. Razbite hiše, požgane šole – vse to je pričalo o grozoti dogodkov. Danes vlada popoln mir. Življenje gre svojo normalno pot, kmetje obdelujejo polja, zvečer sedijo v krčmi ter se pri šilicah slivovke pogovarjajo o dogodkih, ki jih zanimajo.

V zadnjih mesecih pa je bilo malo takih primerov, za kar gre hvala ne samo strogim ukrepom, temveč tudi delu Nedićeve vlade, ki skuša ljudstvu pojasniti, kak je položaj ter mu skuša s tem pridobiti ugled.

Ce skuša sovražna propaganda priložnostne napade na mirno prebivalstvo pretiravati, pomeni to, da ne pozna življenjskih razmer v marsikaterih krajih balkanskih dežel. Varnostnih razmer v teh ozemljih ni mogoče presojati z merili, ki so običajna v srednji in zapadni Evropi. Ne sme se namreč pozabiti, da so v teh krajih vedno žveli četniki, tudi v času največjega mira. V vzhodni Srbiji je spadalo življenje ob razsajanju takšnih krdel k vsakdanjim nevarnostim. Zdaj se je marsikaj spremenilo. Posebej značilno je precej dobro razmerje, ki vlada med nemškimi vojaki in

srbskim prebivalstvom. Srbski kmet gleda na vojaške prisilne ukrepe zelo stvarno. S tem si olajšuje razmerje do nemškega okupatorja, katerega natančnost rad priznava. Marsikje se na tej podlagi stvorijo lepi človeški odnosi.

Srbska pokrajinska mesta in vasi so tudi v rodovitnih ozemljih na zunaj zelo skromne. Hišice so majhne, večinoma prtljivne in samo v večjih krajih naletiš na dobro tlakovano cesto, ki je potrebna za promet. Za vso to navidezno skromnostjo pa se čisto skriva prav čedno blagostanje. Srbski kmet kakor tudi meščan ne obesa svojega zadovoljstva na veliki zvon, ne kaže svoje inginje z velikimi in lepimi hišami. Tudi razne gosposke hiše v Beogradu so navadno prtljivne ter napravijo na človeka zelo skromen vtis. Na znotraj pa so prav čedno opremljene.

Nekaj dni pred srbskim božičem sem imel priliko obiskati Mladenovac, kjer so okoličanski kmetje ponujali na prodaj prašičke za Božič. V prejšnjih letih je bilo ob takšnem času v Mladenovcu zelo živahno. Letos pa je prišlo le malo kmetov s cvilečimi živalicami v vrčah ali na motvozu. Tudi kupcev ni bilo mnogo, kajti cene so v primeri s prejšnjimi časi zelo poskočile.

V Beogradu so trgovine polne ljudi, napredaj pa je malo reči, ki jih je vredno kupiti. Srbski kmet slej ko prej visi na svojih šegah. Samo v krajih, kjer je več nemškega vojaštva, si vidiš za božične praznike tudi smrečice, ki so jih Nemci kmetom v zameno za domovino.

Poravnajte varočnino!!!

vseh velikih parnikov je »Queen Elisabeth« dosegla največjo hitrost, in sicer 16,4 m na sekundo.

Komur se silno mudi, naj si torej izbere za svojo pot letalo, če se mu pa ne mudi prav preveč, pa naj zajaha kolo. Tudi z njim se bo lahko peljal 13 m na sekundo, če bo dobro prihitnil. Seveda, če je namenjen kam čez morje, s kolesom ne bo nič.

Vsaka točka na zemeljskem ravniku se vrti s hitrostjo 465 m na sekundo, a zemlja sama se okrog sonca vrti s hitrostjo 29.780 m. Se nemerno večja pa je, kakor rečeno, hitrost svetlobnih in električnih valov, namreč 300 milijonov metrov ali 300.000 km na sekundo.

Sj škoti v resni ci skoposti?

Ves svet se smeje na račun škotov, ko čita neštivilne anekdote in smešnice, katerih jedro je vedno eno in isto, namreč njihova neizmerna skopost. To splošno mnenje je pred leti tako zbudilo mestne očete v Edinburgu, da so sklenili dokazati vsemu svetu, da se dela škotom velika krivica. Storili so to na prav učinkovit način.

V teku krasnega meseca maja so priredili »dan razsipnosti«. Da bi ta reč dosegla svoj namen, so sestavili poseben spored, katerega jedro je bilo: ta dan naj vsi prebivalci glavnega škotskega mesta in po možnosti tudi po ostali deželi živijo ta-

ko, da bodo kar najbolj židane volje kupili naj vse, kar so že dolgo želeli kupiti, a niso storili. Privoščijo naj si jedat in pijače, kolikor jim srce poželi, po možnosti pa samo luksuzne stvari. Sploh naj v slehernem nehanju ravnajo ta dan tako, da bodo vsemu svetu temeljito pokazali, kako napačno in krivično da je tolikanj razširjeno mnenje o škotski skoposti.

Ves nepristranski svet mora priznati, da je bila misel opravičena in program imeniten, vprašanje je samo, če je škotom žep dovoljeval, da so zamisljeni program vestno do pike izvedli. Take pomisleke pa že spet vzbuja vkoreninjena vera v škotsko skopost.

Kako dolgo naj spimo?

Morda najbolj neutemeljena je zahteva, da mora človek spati osem ur, da bo zdrav. O Napoleonu vemo, da je spal samo po 6 ur ali še manj. Ko pa je izgubil neko bitko, je spal neprekinjeno 22 ur. Pokojni slavni izumitelj Edison se je hvalil, da ne spi nikoli več kakor 4 ure vsako noč. Čeprav je dremal včasih malo tudi po svojih delavnicih, lahko rečemo, da ni nikoli spal več kakor 5–6 ur na dan, pa je vendar zelo dolgo živel in ni bil nikoli resno bolan.

Ze davno umrli ameriški predsednik Teodor Roosevelt, daljnji sorodnik sedanjega predsedni-

in v svoji temi nekako grozeča, strašna. Tudi v njegovem srcu je bilo mirno! A ta mir je bil mračen, težak in strašen – mir srca, ki odмира svojim lepim nadam in se poslavlja od življenja.

Drugi dan, ko je šel s kolodvora, jo je slučajno srečal. Prišla je izza ogla in zagledal jo je šele, ko sta skoraj trčila skupaj. Bilo mu je mučno in ni vedel, kaj na reče. Kar tja v en dan jo ogovori:

»O, štefka, odkod pa tako hitro?«

»Z doma.«

Pogledal ji je v oči s pogledom, ki jo je pretresel; zato je hitro pristavila:

»V kino sem namenjena.«

Slavko je pogledal vstran. Čutil je, da je zasovražil mesto, ki mu jo je odtujilo.

»Dolgo vas ni bilo v Ljubljani, gospod Zalar.«

Viče me! – si je mislil. Res, tuja – odtujena!

Spomnil se je, kako lepo in pristrčno si je v svojih sanjah vse do povratka slikal njun prvi sestanek. Kakor nekdanj bosta – s sončnimi dušami in s srci brez skrivnosti.

In zdaj je stala ob njem in zdela se mu je tuja. Stala je ob njem, med njima pa je bila njena skrivnost; on je ni razumel.

»Dolgo, gospodična štefka. Pravkar sem se spomnil, gospodična: čestitati vam moram.«

Nepremično mu je pogledala v oči, s pogledom, kakor bi ji bil pravkar zadel smrtno rano. Slavko je videl ta pogled in si mislil: tako, nisi vedela, da poznam tvoje skrivnosti!...

»K čemu?« Njen glas je bil tih in je drhtel. Sram jo je – je pomislil Slavko, a v resnici ji je drhtel v neizrečeni boli.

»K zaroki in poroki!«

Srce mu je hitreje zaplalo. Navzlic gnevu, ki

je menil, da ga čuti nasproti njej, si je priznal, da mora iti, sicer ji še prizna, kako neizrečljivo jo ljubi. Da bi pa beračil pred njo in jo prosil, naj se ga usmili, je bil preponosen.

»Srečne praznike vam želim in ker bo že med prazniki vaš god, vam tudi k temu želim vse najboljše. Njegov glas ni bil sovražen, a bil je hladen kakor bi govoril tuju. Videlo se je, da mu voščilo ne prihaja od srca.

Zavil je na pot, po kateri je bila prišla ona in ni se ozrl.

Obžaloval je, da se je vrnil. Če ne bi bil prišel, bi vsaj nekaj časa živel v lepih nadah. A zdaj mu je vse tuje. Ničesar nima, kar bi ga še naprej vezalo na ta kraj, tako, kakor doslej. Bilo mu je težko pri srcu, ko je spoznal, kako se je varal. Ne, tega se pa ni zavedal, da je vse zmote pravzaprav sam kriv, ker je samega sebe varal.

V užaljenem ponosu je bil prenel in kruto krivičen. Gorje tistemu, ki morda sledi njegovi nepravčnosti. Zalar je menil, da trpi le on, a še hušje rane je njej prizadejal on sam.

Ce bi se bil takrat, ko je s trpkim slovesom odhajal od štefke, vsaj malo obrnil, ji pogledal še enkrat v oči in videl njene solze, bi ne odšel z gnevom od nje. Gotovo bi se premagal ter mirno in polagoma razgrnil skrivnostni zastor in njene misli. Spoznal bi le veliko in toplo ljubezen, ki se je že izza mladih dni nevedoma vnela zanj. Videl bi, da mu je očevala vse, kar si je tako želel.

A ni se okrenil. Odhajal je v usodni prevari. štefka pa je zrla za njim. V njeni duši se je odprlo brezno in vse njene misli so se pogrezle vanj.

Tudi on – tudi on verjame, kar verujejo drugi.

Njena vest je bila čista, njeno srce nedotaknjeno. A da vidijo tudi drugi njeno lepoto, jo občudujejo, da postopajo za njo – ali more komu brniti? In oni, če je prišel nekaterikrat na njihov dom – ali ga je morebiti le z besedico kdaj vabila? Domači niso poznali njene skrivnosti, nihče ni vedel, da srce hrani le Slavku. Menili so pač: bogatašev sin – lepa partija! A nje nihče ni vprašal, če ga mara. Da pa so ljudje govorili to in ono, kaj more ona za to?

Gledala je za njim. Rada bi ga poklicala nazaj, pa ga že ni bilo več.

Da bi pač Slavko vse to vedel, to umeval! A vsega tega ni vedel, zato je odhajal od nje užaljen v svojem ponosu in z gnevom v srcu.

Prej se je nameraval odpeljati šele čez dober teden, zdaj je sklenil, da se odpelje drugi dan. Samo stran iz tega nesrečnega mesta, ki mu je odtujilo njegov zaklad. Teti je zvečer rekel, da se odpelje zjutraj s prvim brzcem. Zaman je bilo vse tetino prigovarjanje. »Skoraj leto dni te ni bilo in komaj si dva dni tukaj, že tiščiš nazaj.«

»Oprosti, teta, moram, tako bo boljše zame,« je komaj izdaval iz sebe in solze so mu stile v oči.

Teta je slutila, da mora biti Slavkov nenadni odhod v zvezi s srčno zadevo.

Zjutraj ga je spremila na kolodvor. Molče sta stopala drug poleg drugega. Prišla sta na kolodvor nekaj minut pred odhodom vlaka.

»Mislila sem, da boš ostal pri meni vsaj čez praznike. Ko pa greš, srečno pot in kmalu spet kaj prid, pa za del časa, kakor to pot,« mu je ganjena prigovarjala teta in mu stisnila roko.

Vstopil je, jo še enkrat pozdravil skozi okno, – vlak se je premaknil in izgnil za ovinkom. Za njim se je valil gost oblak dima.

S. M.

ka, in francoski vladar Napoleon III pa sta spala vsak dan po 9 ali 10 ur in sta oba trdila, da ne moreta prav delati, če se vsak dan dovolj ne naspita. Zato lahko rečemo, da mora človek tako dolgo spati, da četrta ure potem ko se prebudi, ne čuti več utrujenosti, pa naj že spanje traja 5 ali pa 10 ur.

X Krave poslušajo gudbo. Švedski raziskovalci so dolgo proučevali krave, da bi pojasnili skrivnost njihove proizvodnje mleka. Te naloge so se lotili na kaj čuden način in po čudnih potih. Ugotovili so, da so krave muzikalne. In ne samo to, obenem so dognali čudno dejstvo, da je muzikalnost krav v neposredni zvezi z njihovim mlekom. Da bi utemeljili to zvezo, so ustanovili na švedskem nedavno poseben znanstveni zavod. V tem sodelovanju z neko tvornico radijskih aparatov so namestili v nekaterih kravah stajan radijske aparate. Najprej so storili to za poskušnjo v eni staji, kjer je bilo 15 krav. Del časa so sleherni dan točno izmerili količino namolženega mleka v tej staji. Potem so pa pred molžo vsak dan navijali štiril ali pet ur radio, da so imele krave svoj koncert. Program je bil pa točno določen. Krava so poslušale klasično, lahko in plesno glasbo. Na zunanaj se ni poznalo, da bi bile navdušene za njo, toda v resnici je prinesel poskus presenetljiv uspeh. Pod vplivom glasbe se je povečala količina namolženega mleka pri vsaki kravi za dnevno 250 gramov. Seveda ni mogoče odgovoriti na vprašanje ali vzpodbuja glasba krave notranje tako, da dajo več mleka, ali pa hočejo s tem izraziti svojo hvaležnost za koncerte. Enake poskuse so napravili tudi v drugih stajah in povsod se je pokazal blagodejen vpliv glasbe na krave. Ker živimo v stoletju statistike, je razumljivo, da so se švedski lotili gospodarske strani tega zanimivega odkritja. Razmišljajo že, da-li bi ne kazalo namestiti radijske aparate v vseh kravah stajah, in nekdo je že izračunal, da bi namolžili tako na švedskem letno okrog 250 tisoč litrov mleka več, kakor ga namolžejo sedaj. V zvezi s tem je seveda zanimivo tudi vprašanje, kakšno glasbo imajo krave najraje. Neki švedski novinar se je pozanimal tudi za to vprašanje in prišel je do zaključka, da so krave najbolj navdušene za lahko glasbo, torej za valčke. Doslej smo poznali samo pregovor, da molze krava pri gobcu, sedaj bo pa treba ta pregovor razširiti v toliko, da molze krava tudi pri ušesih.

SMEŠNICE

DVA KAVALERJA

Španski kralj Filip II. se je rad potikal po dvorcu Escorialu v preprosti obleki.

Neki dan je prišel v Escorial možak iz mesta Avile, da bi si ogledal znamenite slike. Tedaj je opazil nekoga, ki je stopal po dvorani, in ga prosil, naj ga vodi od slike do slike in mu pove o njih kaj zanimivega. Neznane mu je rad ustregel in mu marsikaj povedal. Avilec pa ga je verno poslušal. Nazadnje je rekel:

»Hvala, da ste me tako lepo vodili. Jaz sem Pedro Garcia, trgovec iz Avile. Če vas bo kdaj zaneslo v moje mesto, ne pozabite priti k meni. Ponudil vam bom kozarec dobrega vina.«

»To je zelo lepo,« je odvrnil vodnik. »Jaz sem pa Filip II., španski kralj. Če vas bo kdaj zaneslo v Madrid, vas prosim, da me obiščete, in tudi vi boste dobili kakšen kozarec še boljsega vina...«

Potem je pozdravil in pustil presenečenega trgovca samega.

VOJAK BREZ PUŠKE.

»Miško, si že spet prišel v šolo brez peresa! Kaj bi rekel ti vojaku, ki gre v boj brez puške?«

»Prosim, gospod učitelj, da je to častnik!«

DOBRA TRGOVINA

Uslužbenec: »Gospod šef, ko ste bili odsotni, je prišel neki gospod in rekel, da bi vam najrajši vse kosti polomil!«

Šef: »In kaj ste mu odgovorili?«

Uslužbenec: »Prav žal mi je, da vas ni!«

PRAV IMA

Učitelj: »Kaj si misliš pod visečim mostom, Novak?«

Novak: »Prosim — vodo — gospod učitelj!«

MUZIKALIČNA ŽENA

— Kaj ste pa prav kar igrali?

— Improvizacijo, gospa.

— Ah, to je moja najljubša skladba...«

NAJVEČJA LAŽ.

Dva dečka sta našla 10 lir in se prepirala. Čigav naj bo ta bankovec. Sporazumela sta se, da ga dobi tisti, ki pove največjo laž. Mmo pride učitelj in dečka mu pojasnita vprašanje. Učitelj ju opominja:

»Ampak, dečka, ali ne vesta, da je laž greh? Glejta, jaz sem že tako star, pa se nisem še nikoli zlagal.«

Janko je pomežiknil Mihi in rekel: »Daj mu bankovec!«

PAMETEN ODGOVOR

Angleški diktator Oliver Cromwell je bil zelo hud, če se mu je kdo upiral ali pa ga ni razumel. Z nekim svojim dvorjanom se je nekoč zaradi malenkosti zelo dolgo prepirala, potem pa mu je jezen zabrusil:

»Ne vem, ali si ti nor ali jaz?«

»No, norega služabnika bi najbrže ne imeli v službi!« je odvrnil dvorjan in pripravil s tem jezne Cromwella do »meha.«

OCE IN SIN

»Oče, zakaj pa leti zrakoplov tako hitro?«

»Ker se mu pač mudi!«

»Oče, zakaj pa je zrakoplov kakor kakšna cigara?«

»... Mora že tako biti!«

»Oče...«

»Hudiča, nehaj že vendar s svojim prismojenim očetom!«

* Vrbove mačice so prve znanilke novo porajajočega se življenja spomladi. Ob letošnjem ugodnem vremenu so začele brsteti že v začetku februarja in kazati svoj sivi kožušček. Ljudje se jih veselijo, režejo vršičke in jih nosijo domov. Nekateri pa jih narežejo cele butare, nosijo na trg in tam prodajajo. Ne zavedajo se, da delajo s tem veliko škodo čebelarjem, ki naberejo na teh mačicah spomladi največ obnožine ali cvetnega prahu. Obnožina je važen del hrane, ki jo pripravljajo čebele za zalego (črvičke). Brez nje se čebele družine sploh ne morejo razvijati. Obnožina je za mlade čebele to, kar za naše otroke kruh. Zaradi velike koristi so vrbove mačice v vseh kulturnih državah pod zaščito. Tudi pri nas je Visoki Komisariat opozoril okrajna glavarstva na § 156 gozdnega zakona, po katerem je prepovedano trgati vršičkov in mačic vrbovja.

Križanka št. 1

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. domača žival, 5. pesem, 9. del zvezka, knjige, drevesa, 13. običajno podzemni del hiše, 18. ljudski izraz za gostilničarja, 20. drobno kamenje, 22. živinozdravnik, 25. žensko ime, 27. Evin mož, 29. predlog, 30. nadležne žuželke, 31. predlog, 33. potem, zatem, 35. gorljivi brezbarvni plin, se pojavlja v nafti, 37. danes jutraj, 39. začetek tnaia, 40. sladki pridelek nekaterih žuželk, 41. hrib, planina, 43. nazvati, dati ime, poklicati, 46. italijanski spolnik, 47. cel, niti malo ga ne manjka, 48. italijanski spolnik, 50. angleško pristanišče, mesto v Arabiji, 51. potrebuje, uporablja, 53. od središča najbolj oddaljeni predel, 55. vrsta ograje, zapore za živino, 57. površinska mera, 59. barva igralnih kart, 62. utežna enota (narobe), 64. krinka, preobleka, človek, ki ugaanja nespametne, vendar zabavne stvari, 66. večji šop prazne slame, 69. otok, 70. ako pesniško okrajšanje, 72. ozirom prislov kraja, 74. prijetna, za oči ugodna, krasna, 76. zavoj, paket, 78. nikalica, 79. enostavna premostitev potoka, 81. mesto na madžarsko-romunski meji, 83. je nad nami; nesejo ga tudi pri procesiji, 85. obrambni zemeljski nasip, 87. evropski vulkan, 88. država v Zapadni Indiji pod francosko nadoblastjo, 90. položaj, 92. je na križišču dveh ulic, dveh robov, 94. dva samoglasnika, 95. žensko ime, 96. medmet, 98. kronist, zapisovalec najvažnejših dogodkov v letu, 102. najznačilnejše oblike, 104. skupinska označba (zlasti za ovce), 106. žaba, 107. žensko ime (množina), 108. predlog, 110. okrajšano moško ime, 112. del sobne ali kuhinjske opreme, 114. jih torijo premice ali ploške, 116. osebni zaimek, 117. ločina stena, zapora, 118. hlapljiva tekočina, ki se rabi v zdravilstvu, 119. žensko ime.

Navpično: 2. ruska reka v Sibiriji; predlog, 3. del stavbe, zidana pregraja, 4. Mojzesov brat, 6. dva enaka soglasnika, 7. doba (tujka), 8. tekočina, 10. sredi piva, 11. sliv, 12. dva enaka soglasnika, 13. hlevski delavec, 14. vprašalni veznik, 15. število, 16. ženin oče, 17. žensko ime, 19. žaloigra (tujka), 21. izročiti, 23. svetopisemska oseba, 24. pomočnik v trgovini, 26. sveta gora v severni Grčiji, 28. vsakomur najbližja oseba, 32. edino pošten način preživljanja; napor, trud, 34. pol besede orel, 36. ženska ime, 37. ruska reka, znana iz sedanjih rusko-nemških bojev, 38. že tako; brez tega; vendar, 42. moško ime, 44. rimski cesar, ki

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	18			19		20		21		22		23				
24		25			26		27		28			29			30	
31	32		33			34		35		36		37		38		39
40				41			42		43		44				45	
46			47				48	49		50			51			52
	53	54				55		56		57		58		59		60
61		62			63		64		65		66	67		68		69
70	71		72			73		74		75		76		77		78
79		80		81			82		83		84		85		86	
87				88			89		90		91		92		93	
	94			95			96	97		98		99				100
101		102	103				104		105		106				107	
108	109		110			111		112		113		114		115		116
117								118				119				

je krvoločno preganjal kristjane, 45. vrsta cigaret, 47. psu podobna zver, 49. pri nas bolj redka domača žival; neumen človek, 52. visoka planota v Prednji Aziji, 54. oblika pomožnega glagola, 56. zaključek molitve, 58. uživamo, se hranimo, 60. kosilo, 61. kraljice mlak, 63. lončarska umetnost, 65. poziv, 67. kazalni zaimek, 68. spraviti pod zemljo, zagrebsti, 71. podzemne živali, 73. okvara na telesu; zgodnja, 75. Kajnova žrtve, 77. neprožni, trdi, nerodni, 80. navdušen za kaj, 82. pritrdilnica, 84. Madžar, 86. vrtni ali poljski pridelek, 89. zvezda premičnica; grški bog vojne, 91. ljubkovalni naziv za očeta, 93. počasni, nevoljni, brez navdušenja ali veselja, 95. grška pokrajina, kjer so bili italijansko-grški boji, 97. nalašč, zavestno, naklepno, 99. skupina brazd, 100. izraz vrednosti, 101. orožje, 103. kratica za akademski naslov, 105. ožji prostor za hojo, ježo, vožnjo, 109.

kratica za akademski naslov, 111. medmet, 113. samo, 115. veznik.

***

REŠITEV ZADNJE KRIŽANKE

Navpično: 1. Kette, 2. opal, 3. pokora, 4. Vis, 5. Korana, 6. Adam, 7. nabor, 8. mesar, 9. redar, 10. Liza, 11. Niko, 12. rod, 13. noč, 14. pop, 15. jed, 16. osoren, 17. lov, 18. obed, 19. mecen, 20. zidar, 21. Abel, 22. rat, 23. oremus, 24. skrit, 25. kadar, 26. rude, 27. Lena, 28. dom, 29. me, 30. ki.

Vodoravno: 1. Koper, 8. mir, 10. lesen, 14. padar, 20. zarod, 30. luna, 31. čekani, 32. epas, 33. voda, 34. tak, 35. Rab, 36. tloris, 37. dinam, 38. Roza, 39. Akon, 40. ročaj, 41. do, 42. eh, 43. polom, 44. sobe, 45. Ibar, 46. krovce, 47. Detela, 48. RUR, 49. Dedal, 50. med, 51. idem, 52. nor, 53. tenek, 54. pisar.